

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Zadluženost krajů České republiky

Magdaléna Vaňková

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Magdaléna Vaňková

Provoz a ekonomika

Název práce

Zadluženost krajů České republiky

Název anglicky

Indebtedness of regions in the Czech Republic

Cíle práce

Hlavním cílem práce je zhodnocení zadluženosti krajů v České republice.

Dílní cíle zahrnují charakteristiku stavu a vývoje zadluženosti krajů České republiky a struktury krajských dluhu, dále charakteristiku vybraných krajů, detailní popis krajských dluhů z hlediska struktury a vývoje, kvantifikaci dluhové služby, zhodnocení příčin vzniku krajského dluhu a důsledků pro finanční stabilitu krajů.

Metodika

Cíle práce budou naplňovány pomocí analýzy dokumentů, analýzy časových řad, vertikální a horizontální analýzy a pomocí ukazatele dluhové služby. Data budou získána z databáze MF ČR a z rozpočtů a závěrečných účtů vybraných krajů, a to za období 2000-2015.

Doporučený rozsah práce

50 stran

Klíčová slova

Kraj, příjmy, výdaje, rozpočet, zadluženost, dluhová služba

Doporučené zdroje informací

- KOUDELKA, Z. *Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003*. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-403-.
- PEKOVÁ, J. – KADEŘÁBKOVÁ, J. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
- PILNÝ, J. – PEKOVÁ, J. – JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2097-5.
- REKTOŘÍK, J. – ŠELEŠOVSKÝ, J. *Jak řídit kraj, město, obec : rukověť územní samosprávy. II. díl, Finance, rozpočty, účetnictví, veřejná kontrola*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2002. ISBN 80-210-2955-2.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Zdeňka Žáková Kroupová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 5. 1. 2017

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 26. 1. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 06. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Zadluženost krajů České republiky" jsem vypracovala samostatně pod vedením Ing. Zdeňky Žákové Kroupové, Ph.D. a Ing. Pavlíny Hálové, Ph.D. a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2017

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí práce Ing. Zdeňce Žákové Kroupové, Ph.D. a Ing. Pavlíně Hálové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce, které přispěly k vypracování mé bakalářské práce. Závěrem děkuji všem, kteří mě během studia a psaní práce podporovali.

Zadluženost krajů České republiky

Souhrn

Bakalářská práce Zadluženost krajů v ČR se zabývá hospodařením vybraných krajů a především procesem jejich zadlužování v období 2000-2015. První část je čistě teoretická. Popisuje postavení krajských samospráv, příjmovou a výdajovou stránku rozpočtu a rozpočtový proces krajů. Druhá část se skládá z celkového popisu hospodaření a vývoje zadluženosti krajů v ČR. Třetí část se pak věnuje situaci zadluženosti ve vybraných krajích, konkrétně v kraji Plzeňském a Ústeckém.

Cíle práce budou naplňovány pomocí vertikální a horizontální analýzy zadluženosti a s využitím ukazatele dluhové služby. Data budou získána z databáze MF ČR a z rozpočtů a závěrečných účtů vybraných krajů.

Z výsledků je patrné, že míra zadluženosti krajů ČR je velice odlišná. Nejvíce zadluženým krajem je kraj Ústecký. Největší část příjmů představují dotace, které jsou čerpány ze státního rozpočtu. Z vlastních příjmů to jsou daňové příjmy, které tvoří druhý největší obnos, a to v průměru 30-40%.

Klíčová slova: krajská samospráva, rozpočet, příjmy, hospodaření kraje, analýza zadluženosti, dluhová služba

Indebtedness of regions in the Czech Republic

Summary

The bachelor thesis *Indebtedness of regions in Czech Republic* is focused on economy of chosen regions especially their process of getting into debt in years 2000-2015. First part is theoretical. It describes situation in the regional government, incomes and outgoings and process of making budget. Second part is about overall management and progress of indebtedness in particular regions in Czech Republic. Third part contains analysis of economy situation in Pilsen Region and The Usti Region. The Goals of the Thesis will be fulfilled with document analysis, vertical and horizontal analysis and ratio of the debt service. Data comes from database of Ministry of Finance of the Czech Republic, budgets and final accounts of chosen regions.

The results show ambivalent rate of indebtedness in discrete regions. The most indebted region is The Usti Region. The largest part of revenue constitutes subsidies that are drawn from the state budget. Second largest part is tax revenue. It represents on average 30-40% of revenues.

Keywords: regional government, budget, revenues, economy of region, debt analysis, debt service

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Cíl práce a metodika	10
3. Literární rešerše	13
3.1 Charakteristika krajských samospráv	13
3.1.1 Kraje součástí územní samosprávy	13
3.1.2 Orgány krajských samospráv	16
3.2 Příjmy a výdaje krajských samospráv	19
3.2.1 Rozpočet krajských samospráv	19
3.2.2 Příjmy krajských samospráv	21
3.2.3 Výdaje krajských samospráv	23
4. Vlastní práce	24
4.1 Zadluženost krajských samospráv	24
4.1.1 Hospodaření krajských samospráv	24
4.1.2 Vývoj a struktura zadluženosti krajských samospráv	27
4.1.3 Regulace zadluženosti.....	30
4.2 Analýza zadluženosti vybraných krajů	33
4.2.1 Plzeňský kraj	33
4.2.1.1 Charakteristika a hospodaření Plzeňského kraje	33
4.2.1.2 Zadluženost Plzeňského kraje	39
4.2.2 Ústecký kraj	41
4.2.2.1 Charakteristika a hospodaření Ústeckého kraje	41
4.2.2.2 Zadluženost Ústeckého kraje.....	46
5. Shrnutí.....	50
6. Závěr.....	51
Seznam použitých zdrojů	52
Seznam použitých zkratk	54
Seznam tabulek, grafů a schémat	54

1. Úvod

Podle čl. 99 Ústavy kraj tvoří vyšší územní samosprávné celky. Podkladem pro jejich legislativní ukotvení se stal ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, podle kterého bylo na území České republiky vytvořeno čtrnáct vyšších územních samosprávných celků, a to třinácti krajů a hlavní město Praha. Praha se dá nazývat jak obcí, tak krajem zároveň. O tři roky později došlo k prvním volbám do zastupitelstev a o hospodaření krajů lze hovořit až od roku 1. 1. 2001.

V současné době se problém zadlužování územních samospráv v moderních společnostech neustále vyvíjí. Je to proces, na který má vliv mnoho aspektů např. politické změny, ekonomické změny, společenské změny apod. Většina krajských samospráv si vzaly pod svá křídla nemocnice, silnice II. a III. třídy a školy. Tato velkorysá gesta však způsobila podfinancování tohoto majetku a zároveň prohlubování zadluženosti územních samospráv.

K růstu zadluženosti krajů také vede stále vyšší míra využívání cizích návratných zdrojů. Oproti dluhu obecnímu je krajský dluh zanedbatelnější, což je dáno tím, že územní samosprávy fungují teprve osm let na rozdíl od obcí. To samozřejmě neznamená, že se tento pomalu rostoucí problém přestane sledovat.

Dluhy územních samospráv jsou nedílnou součástí dluhu veřejného, který každou minutou roste a tím se zvyšují i samotné úroky z něj. V případě vysokého tempa růstu dluhu územních samospráv by bylo nejvhodnější přijmout určitá opatření ze strany státu. Ukazatel dluhové služby, který byl v roce 2004 sestaven, aby sledoval vývoj zadlužení, byl pět let po sestavení zrušen.

Bakalářskou práci na dané téma si autor vybral z důvodu, že by rád hlouběji pronikl do této problematiky. Dalším důvodem je, že praktická část práce se zaměřuje na kraj Ústecký a Plzeňský, který je jeho bydlištěm. Autora, jako daňového poplatníka, ale také jako voliče zajímá, jak kraj hospodaří se svěřenými finančními prostředky. Jsou-li užívány účelně a hospodárně.

2. Cíl práce a metodika

Cílem této bakalářské práce je posouzení zadluženosti krajských samospráv České republiky a vybraných krajů v období 2000-2015. Predikce bude provedena na období 2016-2019. Hodnocení bude provedeno na základě analýzy rozpočtů krajů a získaných teoretických znalostí.

Nejdříve byla provedena vertikální a horizontální analýza vývoje veřejného dluhu, struktury veřejného dluhu a úroků plynoucích ze zadluženosti pomocí techniky analýzy dat, která byla získána z Českého statistického úřadu, Ministerstva financí České republiky a České národní banky. Vedle statistických dat jsou pro tuto část práce využity také odborné publikace a články v odborných časopisech či z webových stránek.

Za účelem naplnění výše uvedených cílů byla v teoretické části využita analýza dokumentů, která slouží k objasnění problematiky. Pojmy byly vysvětleny pomocí odborné literatury, která je následně uvedena v seznamu použitých zdrojů na konci práce. V praktické části bude autor porovnávat skutečné příjmy a výdaje krajských samospráv, a také jejich výše, vývoj a poměr ve sledovaném období. Autor vycházel z účetních dokumentů České republiky a stejný postup byl použit i u dvou vybraných krajů. Čerpáno bylo především ze závěrečných účtů daného kraje a výkazů Ministerstva financí České republiky.

Analytická část se zaměřuje na porovnání a predikci příjmů a výdajů České republiky jako celku, a stejně tak i vybraných krajů. Pro účely bližšího prozkoumání příjmové a výdajové stránky byly sestaveny tabulky a spojnicové grafy mapující jednotlivé části výdajů a příjmů. U vybraných dat byla provedena indexní analýza (Hindls, 2007) obsahující:

Vzorec 1: Diference I. řádu, kterou můžeme vyjádřit jak

$$D1_t = y_t - y_{t-1} \text{ pro } t = 2, \dots, n$$

Vzorec 2: Diference II. řádu

$$D2_t = D1_t - D1_{t-1} \text{ pro } t = 3, \dots, n$$

Vzorec 3: Tempo růstu podle vztahu

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} \text{ pro } t = 2, \dots, n$$

Vzorec 4: Průměrný nárůst vyjádřen jako geometrický průměr temp růstu v jednotlivých letech

$$\bar{k} = (k_2, k_3, \dots, k_n)^{\frac{1}{n-1}}$$

Tato data jsou nadále využita pro predikci budoucích nákladů a výdajů zvolených krajů. Pro získání budoucích hodnot je použito metody lineární regrese, která je založena na proložení sledovaných bodů přímkou. Pro určení nejhodnější přímky se využívá metoda nejmenších čtverců, jež spočívá v sumarizaci čtverců odchylek od dané přímky a výběru funkce s nejnižší hodnotou. K sestavení tabulek, grafů a výpočtů v této práci byl použit program Microsoft Office Excel. Pro získání dat lineární regrese byla využita funkce LINTREND.

K dalším prostředkům k naplnění cílů byl použit výpočet dluhová služba. Pro výpočet byly použity data ze závěrečných účtů krajských samospráv. Dluhová služba má vypovídat o výši pravidelně se opakujících příjmů, které krajské samosprávy spotřebovávají ke splácení svého dluhu. Krajské samosprávy nesmí překročit stanovenou výši ukazatele dluhové služby ve výši 30 %.

Pro výpočty dluhové služby autor používá tabulku č. 1:

Číslo řádku	Název položky	Odkaz rozpočtovou Skladbu	na Stav k 31. 12. ....
1	daňové příjmy (po konsolidaci)	třída 1	
2	nedaňové příjmy (po konsolidaci)	třída 2	
3	přijaté dotace – finanční vztah	položka 4112 + 4212	
4	dluhová základna	ř. 1 + ř. 2 + ř. 3	
5	Úroky	Zaplacené úroky	
6	splátky jistin a dluhopisů	položky 8xx2 a 8xx4	
7	splátky leasingu	položka 5178	
8	dluhová služba	ř. 5 + ř. 6 + ř. 7	
9	UKAZATEL DLUHOVÉ SLUŽBY	ř. 8 děleno ř. 4	

Zdroj: Česká národní banka, 2004

Vzhledem k problematice v oblasti terminologie užívané v různých metodikách bude v průběhu této práce také projevna snaha vždy nejprve jednotlivé ukazatele popsat dle definic, které pro ně používají příslušné instituce.

3. Literární rešerše

3.1 Charakteristika krajských samospráv

3.1.1 Kraje součástí územní samosprávy

Od 13. století, za vlády Přemysla Otakara II., je popsáno krajské dělení území dnešní České republiky. Vznikem samostatného Československa v roce 1918 se toto krajské dělení i s patrnými změnami udrželo. Od tohoto roku se tedy území dnešní České republiky dělilo na 3 země (Čechy, Morava a Slezsko), respektive 2 země (Čechy a Moravskoslezsko) od roku 1927 (Hajduch, 2011).

Na území České republiky lze vývoj územní samosprávy rozdělit do dvou etap, tj. do roku 1927 a od r. 1927 do začátku 2. světové války. V období let 1918 až 1938 dochází ke změnám ve vymezení municipalit, hlavně v oblasti přírážek k přímým daním a dávek. Od roku 1927 měly svůj význam přiděly z výnosů státních daní a to u obcí ve výši jedné poloviny čisté daně domovní. Za zmínku stojí také reforma veřejné samosprávy (většina členů byla jmenována k reformě přímých daní), k úpravě hospodaření územní samosprávy a k úpravě sociálního pojištění (Peková, 1995).

Další změna proběhla v roce 1949, kdy bylo obnoveno krajské dělení území. Vzniklo 13 krajů a hlavní město Praha, které byly velmi podobné dnešnímu dělení. V roce 1960 byl přijat zákon, který nově vytvořil 7 krajů (Středočeský, Východočeský, Severočeský, Severomoravský, Západočeský, Jihočeský, Jihomoravský) a hlavní město Praha. Těchto sedm krajů bylo po roce 1989 zrušeno (z právního hlediska však existují dodnes) a rozběhly se dlouhé debaty o reformě krajského dělení našeho území. Nakonec byla prosazena podoba, která existovala před rokem 1960, tedy rozdělení na 13 samosprávných krajů a hlavní město Praha, která vstoupila v platnost od 1. ledna 2000 (Hajduch, 2011).

Územní samosprávu lze definovat jako formu veřejné vlády a veřejné správy – tzn. samostatné spravování věcí veřejných na území menším než je stát, na základě zákonem stanovené působnosti a ekonomických podmínek (Peková, 2011).

Rozpadem československé federace k 31. 12. 1992 se změnila i struktura vládních úrovní. Od 1. 1. 1993 se nová Česká republika stala unitárním státem, tzn. stát s jednotnou soustavou státních orgánů, s jednotným právním řádem a nedělitelným územím (Peková 1995).

Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, dal podklad pro vznik čtrnácti krajů s účinností k prvnímu lednu 2000. Nově vzniklé kraje přibližně kopírují rozdělení území České republiky v letech 1948 až 1960 (Provazníková, 2015).

Od 1. ledna 2003 došlo ke zrušení Okresních úřadů. Veškerá činnost těchto úřadů byla přenesena na krajské úřady, obce s rozšířenou působností a jiné správní úřady. Tato reforma měla v maximální míře zkvalitnit a modernizovat výkony veřejné správy a zároveň přiblížit veřejnou správu občanům tzn. přenesení působností 73 okresních úřadů na 205 obcí s rozšířenou působností.

Podle Koudelky (2003) jsou základními znaky kraje:

- **území,**
- **obyvatelstvo,**
- **soustava orgánů,** jimiž jedná a uskutečňuje svou vůli,
- **vystupování v právních vztazích svým jménem,**
- **vlastní hospodaření.**

Činnosti kraje jsou:

- **Doprava:** Zajišťuje údržbu, rekonstrukci a výstavbu silnic II. a III. Zajišťuje základní dopravní obslužnost kraje. Je silničním správním úřadem a speciálním stavebním úřadem pro silnice I. třídy.
- **Sociální služby:** Zřizuje centra sociálních služeb, domovy seniorů, azylové domy, stacionáře a další poskytovatele sociálních služeb. Krajský úřad vede registr poskytovatelů sociálních služeb.

- **Zdravotnictví:** Zřizuje a řídí krajské nemocnice. Uděluje oprávnění k poskytování zdravotních služeb. Jako příspěvkové organizace zřizuje zdravotnickou záchrannou službu a dále dětská centra.
- **Školství:** Zřizuje a řídí střední školy a vyšší odborné školy. Může být zřizovatelem také mateřských, základních a základních uměleckých škol. Přerozděluje finanční prostředky ze státního rozpočtu určené na mzdy učitelů a ředitelů škol v kraji.
- **Regionální rozvoj:** Schvaluje materiál Zásady územního rozvoje kraje, kterým koordinuje územní plánování v kraji. Mapuje a případně vytváří krajské investiční příležitosti.
- **Kontrola hospodaření:** Provádí dílčí a jednorázová přezkoumání hospodaření obcí a dobrovolných svazků obcí. Provádí finanční kontroly ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě v rozsahu stanoveném vnitřními předpisy kraje.
- **Bezpečnost:** Kraj zřizuje Bezpečnostní radu kraje. Koordinuje a koncepčně připravuje řešení krizových situací (povodně, rozsáhlé požáry, zemětřesení, sněhové kalamity, provozní havárie, znečištění vody a ovzduší, narušení dodávek energií, terorismus) na území kraje.
- **Legislativa a správa:** Vydává nařízení kraje a obecně závazné vyhlášky kraje. Zajišťuje činnosti volebního orgánu pro volbu prezidenta ČR a volby do Evropského parlamentu, Parlamentu ČR, zastupitelstev krajů a zastupitelstev obcí.
- **Kultura:** Připravuje a poskytuje dotační programy a granty pro podporu kultury v kraji. Vytváří koncepci rozvoje kultury v návaznosti na rozvoj cestovního ruchu.
- **Životní prostředí:** Uděluje souhlas s provozováním zařízení na sběr, výkup a likvidaci odpadu na území kraje. Poskytuje dotace a příspěvky z krajských fondů (MVČR, 2015).

Hlavní město Praha, které se neřídí zákonem o krajích, jelikož má zvláštní postavení oproti všem ostatním krajům. Považuje se za obec a kraj zároveň, tudíž pro ni vznikl samostatný zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

3.1.2 Orgány krajských samospráv

Postavení a pravomoci krajů jsou vymezeny zákonem č. 129/2000 Sb., podle něhož kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby občanů. Kraj spravuje zastupitelstvo kraje. Rada kraje, hejtman a krajský úřad jsou orgány, které jsou také nedílnou součástí kraje, bez kterých by kraj ve své podstatě nemohl fungovat. Kraj si však může vytvořit i další orgány.

Zastupitelstvo kraje je jediný z orgánů kraje, který je ústavně zakotven. V samosprávě je vnímán jako hlavní orgán, nadřazený všem ostatním. Rozhoduje ve věcech samostatné působnosti jako např. právo zastupitelstva rozhodovat ve věcech kraje, zásady pro volby členů zastupitelstva, délka funkčního období zastupitelstva. Je voleno na čtyři roky a schází se nepotřeby.

V každém kraji se odvíjí počet členů zastupitelstva podle počtu obyvatel, tudíž každý kraj má rozdílné osazení zastupitelstva. Nejméně členů zastupitelstva (počet členů je 45) mají kraje s počtem obyvatel do 600 000, kterých je v ČR nejvíce. Celkem bychom takových krajů napočítali sedm. Dále pak kraje se „středním“ počtem obyvatel nad 600 000 až do 900 000, jejichž zastupitelstva mají 55 členů. v České republice jsou celkem tři. Nakonec jsou tu ty s největším počtem členů zastupitelstva (65), tyto kraje mají nad 900 000 obyvatel a v ČR jsou čtyři. Pro stanovení počtu členů zastupitelstva je rozhodující počet obyvatel kraje k 1. lednu roku, v němž se konají volby.

Rada kraje je považována za výkonný orgán v oblasti samostatné působnosti. Je v podstatě krajská vláda. Radě je například vyhrazeno:

- **dohlížet a zároveň hospodařit** s finančními prostředky kraje,
- **činit** majetkoprávní úkony,
- rozhodovat **o vzniku a zániku** některých orgánů,
- **spravovat a řídit** právnické osoby a organizační složky založené krajem,
- **dohlížet a vést činnost zastupitelstva kraje,**

- **zabezpečovat hospodaření** podle schváleného rozpočtu, provádět rozpočtová opatření v rozsahu svěřeném zastupitelstvem.
- **stanovit počet zaměstnanců kraje** zařazených do krajského úřadu, do zvláštních orgánů kraje a do organizačních složek a objem prostředků na platy těchto zaměstnanců,
- na návrh ředitele krajského úřadu **jmenovat a odvolávat** vedoucí odborů krajského úřadu v souladu se zvláštním zákonem,
- **ukládat krajskému úřadu úkoly** v oblasti samostatné působnosti a kontrolovat jejich plnění, vydávat nařízení kraje (Cogan, 2004).

Hejtmana, který nemá zásadní rozhodovací pravomoci, stále můžeme považovat za pomyslnou hlavu kraje, i když zastupuje kraj pouze navenek. Všechny úkony hejtmana musí být schváleny zastupitelstvem či radou. Po schválení je hejtman může vykonat. Hejtman je zvolen zastupitelstvem z řad svých členů. Spolu s hejtmanem je zároveň zvolen i náměstek hejtmana, který hejtmana v době jeho nepřítomnosti zastupuje.

Mezi povinnosti hejtmana patří např.:

- včasné objednání přezkoumání hospodaření kraje za uplynulý rok,
- ochrana utajovaných skutečností,
- informovanost občanů o dění v kraji (Marková, 2003).

Dalším orgánem kraje je **Krajský úřad**. V čele se nachází jmenovaný ředitel zodpovědný hejtmanovi a samozřejmě je také tvořen dalšími zaměstnanci krajského úřadu. Plní úkoly, které mu uloženo zastupitelstvo a zároveň vykonává i některé kontrolní a organizační funkce ve směru k okresním a obecním úřadům a podporuje komunikaci různých úrovní samosprávy.

Podle Koudelky (2003) je krajskému úřadu vyhrazeno například:

- **přezkoumávání rozhodnutí** vydaných orgány obce v řízení podle zvláštních zákonů (pokud není zákonem tato působnost svěřena zvláštnímu orgánu nebo zákon nestanoví jinak),
- **kontrolování výkonu** přenesené působnosti obcí (podle zvláštního právního předpisu),

- **ukládání sankce podle zákona,**
- **poskytování odborné a metodické pomoci obcím,**
- **zabezpečování provozu a výstavby informačního systému kraje.**

3.2 Příjmy a výdaje krajských samospráv

Regiony v České republice se mezi sebou liší v mnoha směrech, např. rozlohou, počtem obyvatelstva, ekonomickou úrovní, mírou nezaměstnanosti a i v mnoha dalších ohledech. Odlišují se také tím, jak velkými rozpočty územní samospráva v tom či onom regionu disponuje.

Tok peněz do územních rozpočtů je v současné době zcela v rukou centrální vlády. Ta má na starosti důležité úkony např. stanovování, které daně vstoupí do systému sdílených daní a jak se jejich výnosy rozdělí nejen mezi státní rozpočet. Mimo jiné také bezprostředně rozhoduje o stále ještě podstatné části územních rozpočtů - o dotacích. Příjmy, které obce a kraje získávají vlastním rozhodnutím, jsou tedy velmi malé. Neodmyslitelně sem patří příjmové položky, jako je např. daň z nemovitosti či místní poplatky, které v celkovém rozpočtu mají s výjimkou velmi malých obcí, zanedbatelný význam (Český statistický úřad).

3.2.1 Rozpočet krajských samospráv

Rozpočet územní samosprávy regionu je jako konsolidovaný souhrn rozpočtů obcí na území daného kraje a rozpočtů krajů. Jsou tedy vyloučeny duplicity vyplývající z dotačních vztahů mezi těmito dvěma úrovněmi rozpočtů. Do tohoto souboru je také zařazeno hlavní město Praha, jelikož je obcí a krajem zároveň. Údaje o rozpočtových charakteristikách regionu jako celku jsou do značné míry stále ještě předurčeny objemem rozpočtů obcí. Stále rostoucí příjmy a výdaje krajů představují jen menší díl rozpočtu. Ještě více toto tvrzení platí pro podíl krajů na deficitu územních rozpočtů a na místním dluhu (Český statistický úřad).

Územní rozpočet plní tyto základní funkce:

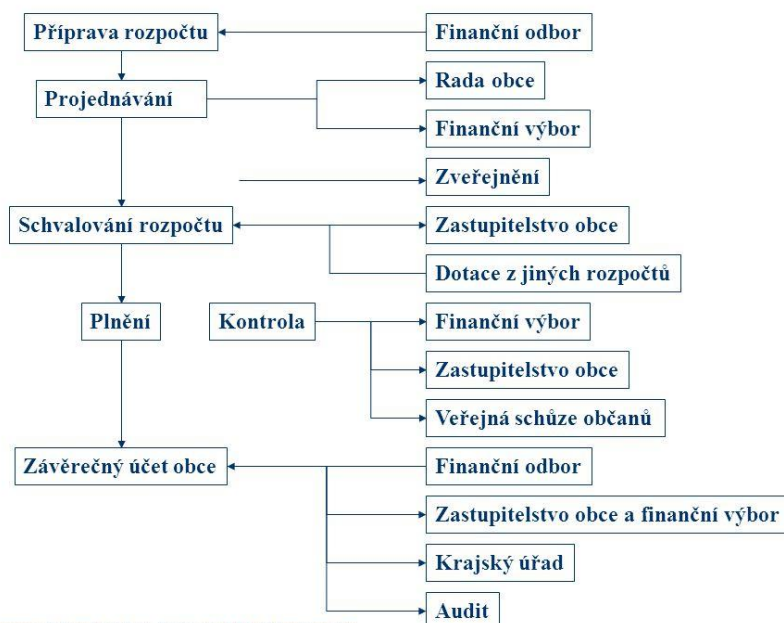
- **fiskální:** primární funkce daní, které mají schopnost naplnit veřejný rozpočet,
- **stabilizační:** daně mohou přispívat např. ke zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice,
- **alokační:** prostřednictvím daní se můžou dávat prostředky tam, kde si stát myslí, že je to potřeba např. u očkování,

- **redistribuční:** zmírnění rozdílů v důchodech jednotlivých subjektů tím, že se ve větší míře vybírají od bohatších, což umožňuje státu prostřednictvím transferů zvyšovat příjmy chudším,
- **stimulační:** stát subjektům poskytuje různé formy daňových úspor anebo naopak je vystavuje vyššímu zdanění, aby podpořil ekonomický růst nebo je motivoval ke spotřebě určitých statků- např. snižuje podnikatelské riziko.

Součástí finančního systému krajů, který upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, je nejen příslušný roční rozpočet kraje, ale mohou to být i další decentralizované mimorozpočtové fondy, a to neúčelové a účelové. O jejich využití v systému financování potřeb krajské samosprávy zpravidla rozhoduje volené zastupitelstvo kraje.

U ekonomické úrovně je obvykle základní charakteristikou **hrubý domácí produkt**, který vyjadřuje velikost ekonomiky. Vyčísluje celkovou hodnotu statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území. Změna HDP za určité období vyjadřuje rychlost hospodářského růstu země. Hrubý domácí produkt přepočtený na jednoho obyvatele lze použít jako hrubé měřítko životní úrovně a relativního bohatství společnosti. Vyjadřuje se v peněžních jednotkách.

Schéma č. 1: Fáze rozpočtového procesu

Pramen: Peková a Pilný, 2002, str. 172, aktualizováno

Zdroj: Peková a Pilný, 2002, str. 172, aktualizováno

„Český statistický úřad publikoval v říjnu 2005 údaje o hrubém domácím produktu v přepočtu na obyvatele, přičemž tyto ukazatele byly ve srovnání s minulými vypočteny odlišným způsobem, který je více založen na principu výpočtu zdola – nahoru resp. redukuje rozsah dílčích ukazatelů, které jsou klíčovány např. podle počtu obyvatel. Výsledky patrně lépe odpovídají realitě, což se mj. odrazilo i v menším rozptylu dosažených hodnot pro jednotlivé regiony (Český statistický úřad).“

3.2.2 Příjmy krajských samospráv

Příjmy krajského rozpočtu slouží k zabezpečování činnosti samosprávy a k výkonu přenesené působnosti. Existuje několik obecných požadavků, jež mají příjmy krajských rozpočtů splňovat. Podle Pekové (1995) by příjmy měly být:

- **dostatečné výnosné**, aby se zvýšila celková míra ekonomické soběstačnosti,
- **závislé na aktivitě municipality**, takové, které může municipalita svou činností ovlivnit např. uživatelské poplatky za veřejné služby apod.,
- **územně rozloženy co nejrovnoměrněji** ve vztahu k potřebám municipalit, zejména veřejné statky, které musí municipality zabezpečovat pro své občany,
- **předem plánovatelné** při sestavování rozpočtu,
- **administrativně nepřiliš náročné**, aby náklady na správu, výběr daní a poplatků byly co možná minimální.

Z pohledu autonomie ovlivňování příjmů mají kraje ve své pravomoci pouze nedaňové příjmy a vlastní kapitálové příjmy.

- **Daňové příjmy**, které vyplývají z daní, vybíraných v daném státě, a podle daňového určení se přidělují jednotlivým rozpočtům. Tvoří přibližně 33% krajských příjmů (Peková, 2011).
- **Nedaňové příjmy**, které tvoří 3% krajských příjmů, tvoří:
  - vlastní nedaňové příjmy (např. uživatelské poplatky, správní poplatky za úkony municipální vládní úrovně, příjmy z municipálního majetku a podnikání)

- transfery nenávratné (např. z rozpočtové soustavy jako jsou dotace, od jiných subjektů v podobě darů apod.)
- transfery návratné (krátkodobé překlenovací úvěry neinvestičního charakteru se splatností v rozpočtovém roce), (Peková, 1995).

Další příjem krajských samospráv jsou **dotace**, které jsou v této době nepostradatelné. Jsou naprosto zásadním zdrojem příjmů od ústřední vlády. Vznikají výsledkem přerozdělovacích procesů uvnitř rozpočtové soustavy. Krajská samospráva není dostatečně vybavena vlastními příjmy, které by postačily na krytí jejich výdajů, a proto jsou dotace vždy vítány.

Dotace můžeme rozdělit na:

- **účelové**, které mohou být použity jen na předem stanovený účel,
- **neúčelové** neboli všeobecné, o jejichž užití si kraje rozhodují sami.

Oba typy dotací mohou být použity na krytí jak běžných tak i kapitálových výdajů. Kraje však kromě dotací ze státních fondů začaly v posledních letech hojně využívat i čerpání dotací ze strukturálních fondů Evropské unie (dále EU), (Cogan, 2004).

Zdrojem příjmů mohou být i **úvěr nebo půjčka**. V případě potřeby krytí krátkodobého deficitu rozpočtu může kraj využít překlenovacího úvěru neboli úvěru, umožňující strádající financovat potřebu v době, kdy ještě nesplňuje podmínky na poskytnutí standardního úvěru. V opačném případě se jedná o úvěry střednědobé a dlouhodobé, využíváme je k financování investic. Avšak využívání návratných finančních výpomocí je spojeno s dluhovou službou, proto je zásadní ověřit si, zda kraj bude schopen splácet nejen jistinu ale i úroky s ní spojené (Peková, 2008).

Dalším zdrojem příjmů do rozpočtů krajů jsou emise cenných papírů, tzv. komunálních obligací. Emisí se v podstatě cenný papír uvádí na primární trh. Tato možnost jak obohatit rozpočet kraje není tak často využívána, jelikož je tato forma velice nákladná. Emise můžeme rozdělit na dva druhy:

- **soukromé emise**: papíry nabízené omezenému okruhu předem určených osob např. především při založení společnosti nebo navyšování základního jmění u akciových společností,

- **veřejné emise:** cenné papíry nabízené širokému okruhu předem neurčených osob.

3.2.3 Výdaje krajských samospráv

V důsledku decentralizace veřejné správy kraje zajišťují a financují veřejné statky pro obyvatelstvo, na které plyne podstatná část výdajů kraje. Výdaje rozpočtu kraje lze členit podle několika hledisek. Závazné členění výdajů určuje rozpočtová skladba. Z hlediska rozpočtového plánování je možno rozlišit výdaje na:

- **plánované:** výdaje se dají poměrně dobře předvídat a převažují zde běžně se opakující výdaje,
- **neplánované:** výdaje povahy nahodilé a lze jejich vznik a výši jen obtížně nebo vůbec předvídat.

Dalším důležitým členěním výdajů je členění z ekonomického hlediska. Jak uvádí Pekové (2011), lze výdaje členit na běžné a kapitálové.

- **běžné výdaje:** vznikají z financování pravidelně se opakujících potřeb v rozpočtovém období (90%),
- **kapitálové výdaje:** představují investici do budoucího vývoje na rozdíl od běžných výdajů, jsou důležitým znakem fungování územní samosprávy (10%),

Ve skupině regionů s nižším než průměrným podílem kapitálových výdajů na celkových výdajích najdeme na dvou posledních místech kraj Ústecký, který však zaujímá 6. místo v pořadí krajů podle výše rozpočtových příjmů na obyvatele, a kraj Královéhradecký, který skončil jako poslední v pořadí krajů podle výše rozpočtových příjmů na obyvatele (Český statistický úřad).

4. Vlastní práce

4.1 Zadluženost krajských samospráv

4.1.1 Hospodaření krajských samospráv

Krajské samosprávy zahájily svoji činnost od ledna 2001 a poté postupně přebíraly kompetence okresních úřadů a ministerstev. Od počátku je financování těchto kompetencí závislé na dotacích různých úrovní veřejných rozpočtů, v první řadě hlavně z rozpočtu státního. Každá tato dotace má předem stanovený účel, což vede k omezování samosprávného rozhodování krajských samospráv. Z tohoto důvodu se začalo jednat o vytvoření vlastních finančních zdrojů krajských samospráv. Byl novelizován zákon (RUD) o rozpočtovém určení daní, kde se nově podílely krajské samosprávy na celostátním výnosu a to podílem 3,11%. Tento podíl byl poté navýšen na 8,92% z důvodu převodu dalších kompetencí. V tabulce č. 2 a grafu č. 2 je zachycen vývoj příjmů od počátku fungování krajské samosprávy.

Tabulka č. 2: Vývoj příjmů krajů ČR (v mil. Kč)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Daňové příjmy	95,414	83,254	86,583	86,750	87,389	89,496	94,487	98,000
Nedaňové příjmy	6,307	6,680	7,320	7,136	8,423	6,958	10,561	9,310
Kapitálové příjmy	0,710	0,449	1,207	0,545	0,444	0,308	0,500	0,344
Vlastní příjmy	102, 432	90, 384	95,111	94,433	96,257	96,763	105,549	107,655
Přijaté transfery	95,715	110,694	113,874	105,712	103,326	105,409	110,888	123,891
Příjmy celkem	198,148	201,078	208,986	200,145	199,584	202,173	216,438	231,546

Zdroj: Státní závěrečné účty 2008-2015, Ministerstvo financí

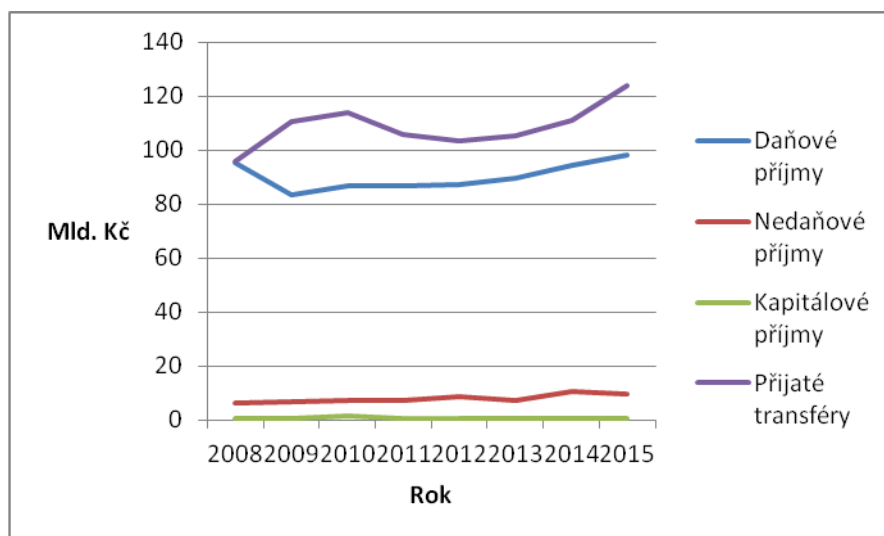
Tabulka č. 3 vyjadřuje celkové příjmy v letech 2008-2015, jejich I. diference a meziroční koeficient růstu. Z této tabulky je patrné, že příjmy vykazují mírnou stoupající tendenci. Hodnota průměrných příjmů dosahuje 207,262 mil. Kč. Hodnota průměrného ročního tempa se vyskytuje na úrovni 0,0225. Přepočtením této hodnoty se jedná o 2,25% nárůst průměrného relativního přírůstku.

Tabulka č. 3: Indexní analýza příjmů krajů (v mld. Kč)

	Příjmy celkem	I. diference	Koeficient růstu
2008	198,148		
2009	201,078	2,93	1,014787
2010	208,986	7,908	1,039328
2011	200,145	-8,841	0,957696
2012	199,584	-0,561	0,997197
2013	202,173	2,589	1,012972
2014	216,438	14,265	1,070558
2015	231,546	15,108	1,069803

Zdroj: Zdroj: Státní závěrečné účty 2008-2015, Ministerstvo financí

Graf č. 1: Vývoj příjmů krajů (v mld. Kč)

Zdroj: Státní závěrečné účty 2008-2015, Ministerstvo financí

Největší část příjmů tvoří dotace, které v roce 2015 byly zatím nejvyšší. Díky novelizacím zákona došlo k nárůstu daňových příjmů. Od roku 2009 se každý rok tyto příjmy navyšují. Mezi roky 2014-2015 umožnila příznivá ekonomická situace růst daňových příjmů. V roce 2009 se však očekával propad daňových příjmů v důsledku ekonomické krize. Krize se jich dotkla jen v malé míře, jelikož krajské samosprávy mají velký podíl dotací (60%), které se dají považovat za mandatorní výdaj vlády. Kapitálové a nedaňové příjmy jsou spíše okrajovými zdroji, na celkových příjmech se podílí pouze 4,2%.

Pro každý kraj je velmi důležité, jakou část výdajů použijí na provoz a jakou naopak investují. Za poslední roky mají krajské samosprávy nižší podíl kapitálových výdajů, z tohoto důvodu zůstává méně finančních prostředků na investice. Výdaje krajských samospráv mají rostoucí tendenci. Na krajské samosprávy bylo postupně delegováno stále více výdajových kompetencí na zabezpečování veřejných statků a služeb. Z tabulky č. 4 je zřejmé, že běžné výdaje tvoří vždy okolo 90% celkových výdajů. Podíl kapitálových výdajů byl v roce 2015 17%, v roce 2016 18,5%. Od roku 2009 se začaly realizovat rozsáhlé finančně náročné projekty a začal tak působit tlak na přechod k deficitnímu hospodářství. Od roku 2013 vykazují krajské samosprávy přebytkový výsledek.

Tabulka č. 4: Vývoj výdajů krajů a salda (v mil. Kč)

Příjmy celkem	198,148	201,078	208,986	200,145	199,584	202,173	216,438	231,546
Běžné výdaje	152,264	164,359	167,850	165,638	166,156	169,020	172,150	182,104
Kapitálové výdaje	40,040	48,491	41,276	37,973	35,918	28,715	39,792	37,396
Výdaje celkem	192,305	212,851	209,126	203,611	202,074	197,736	211,942	219,500
Saldo	5,843	-11,773	-0,139	-3,466	-2,489	4,437	4,495	12,045

Zdroj: Státní závěrečné účty 2008-2015, Ministerstvo financí

Navzdory situaci, kdy krajské samosprávy postupně přechází k deficitnímu hospodaření, záporné saldo vzniká v kapitálovém rozpočtu. Krajské samosprávy jsou schopny pokrýt své běžné výdaje z dotací, daňových a nedaňových příjmů. K pokrytí kapitálových výdajů lze využít cizích návratných zdrojů, které pocházejí od Evropské

investiční banky a jsou využívány především na realizaci různých investičních projektů kofinancovaných z fondů Evropské unie.

Tabulka č. 5 obsahuje celkové výdaje v letech 2008-2015, jejich I. difference a meziroční koeficient růstu. Od roku 2010 do roku 2013 se meziroční koeficient růstu mírně snižoval. V roce 2014 začal opět narůstat. Průměrné výdaje činily 206,1431 mil. Kč. Hodnota průměrného ročního tempa se vyskytuje na úrovni 0,02229. Přepočtením této hodnoty se jedná o 2,229% nárůst průměrného relativního přírůstku.

Tabulka č. 5: Indexní analýza výdajů krajů (v mil. Kč)

	Výdaje celkem	I. difference	Koeficient růstu
2008	192,305		
2009	212,851	20,546	1,1068407
2010	209,126	-3,725	0,98249949
2011	203,611	-5,515	0,97362834
2012	202,074	-1,537	0,99245129
2013	197,736	-4,338	0,97853262
2014	211,942	14,206	1,07184327
2015	219,5	7,558	1,0356607

Zdroj: Státní závěrečné účty 2008-2015, Ministerstvo financí

4.1.2 Vývoj a struktura zadluženosti krajských samospráv

Kraje se stal podle zákona č.157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků majetku České republiky do majetku krajů zřizovatelem příspěvkových a rozpočtových organizací např. školy, nemocnice. V neposlední řadě došlo také k převodu některých druhů komunikací, a to silnice II. a III. třídy. Ačkoliv mnoho z těchto využívaných zařízení bylo po řadu let do vyšší míry zadluženo (Cogan, 2004). Kraj byl tedy nucen zajistit rutinní chod těchto podfinancovaných zařízení a nashromáždit prostředky na oddlužování a rekonstruování. Mnohdy se jednalo o finanční investice, které se pohybovaly ve vysokých číslech. Kraje je svými příjmy nebyly schopný pokrýt a musely se uchýlit k jinému řešení, a tedy se zadlužit.

Dne 1. 5. 2004 se sice Česká republika stala členem EU a tímto se krajům nabídla možnost čerpat finanční prostředky z dotačních programů Evropské unie, ale tyto programy vyžadují spolufinancování od zadavatele projektu a důsledkem toho si kraje byly nuceny půjčovat na toto spolufinancování evropských projektů (Krajské noviny, 2010).

Krajské samosprávy si nejčastěji půjčují finanční prostředky ve formě úvěru. Buď zvolí banku tuzemskou, nebo zahraniční, nejčastěji zvítězí Evropská investiční banka. Důvodem takové zadluženosti jsou hlavně úvěry, kraje nevydávaly žádné komunální obligace, přijaly také půjčky od Státního fondu dopravní struktury. V současné době, kdy je v podstatě celý systém veřejných financí deficitní, je problém zadluženosti územních samospráv nežádoucí (Provazníková, 2015).

Jak bylo zmiňováno výše, zadluženost krajských samospráv má rostoucí trend. V tomto případě se začíná ve větší míře podílet na celkové zadlužení veřejných rozpočtů. Díky vstupu České republiky do Evropské unie, je ČR váhána tzv. Maastrichtskými kritérii. Tyto kritéria se týkají např. objemu zadluženosti, kdy má ČR povinnost udržet veřejný dluh pod 60% HDP.

Kdybychom měli zhodnotit příčiny stále narůstající zadluženost krajských samospráv, zdá se, že největším a nejožehavějším problémem je závislost krajských samospráv na dotacích od státu a jejich účelová vázanost. Jak tvrdí Kypetová (2013), již dlouhodobě existuje požadavek na snížení významu účelových dotací v odpočtech územních samospráv ve prospěch daňových příjmů. Problémem je zejména velká neefektivnost dotací, všudypřítomné riziko korupce a také riziko „leštění klik v Praze“.

V tabulce č. 6 je jasně patrné, že se zadluženost krajských samospráv rok od roku zvyšuje. Od roku 2004 do roku 2015 se zadluženost krajských samospráv zvýšila z počáteční hodnoty 1,5 mld. Kč na 26,4 mld. Kč. Nevyšší meziroční nárůst zadluženosti byl zaznamenán mezi roky 2005 a 2006. Koeficient růstu pro rok 2006 ukazuje nárůst zadluženosti o více jak 165%. Jediné snížení zadluženosti proběhlo v roce 2010 a 2015. Hodnota průměrného ročního tempa se vyskytuje na úrovni 0,2979. Přepočtením této hodnoty se jedná o 2,2979% nárůst průměrného relativního přírůstku. Průměrný roční příjem činí 17,05833 mld. Každý rok se krajské samosprávy zadluží o 5,0810 mld.

Tabulka č. 6: Souhrnné údaje a indexní analýza zadluženosti krajů v ČR v letech 2004-2015 (v mld. Kč)

Ukazatel	Úvěry	Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	Celkem	I. diference	Koeficient růstu
2004	0,4	1,1	1,5		
2005	1,8	1,1	2,9	1,4	1,93
2006	6,5	1,2	7,7	4,8	2,65
2007	9,4	1	10,4	2,7	1,35
2008	11,9	2,7	14,6	4,2	1,40
2009	17,4	3,5	20,9	6,3	1,43
2010	16,6	2,5	19,1	-1,8	0,91
2011	19,6	2,7	22,3	3,2	1,16
2012	22,2	2,3	24,5	2,2	1,09
2013	23,5	3,3	26,8	2,3	1,09
2014	24,4	3,2	27,6	0,8	1,02
2015	24,3	2,1	26,4	-1,2	0,95

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky, 2016

Dluh krajů v České republice, který má za poslední léta tendenci narůstat, stoupl od roku 2012 do roku 2015 z téměř 23 mld. Kč na 24,14 mld. Kč. Co se týče krajů, nejstabilněji si dluh udržoval Liberecký a Olomoucký kraj. Dluh Kraje Vysočina se téměř zdvojnásobil a naopak dluh Královéhradeckého kraje se snížil o 40%. V posledních čtyřech letech se u Královéhradeckého a Středočeského kraje dluh snižoval, zvyšoval ho naopak kraj Moravskoslezský a kraj Vysočina.

Do důležitých ukazatelů zadluženosti se také řadí podíl cizích zdrojů na celkových aktivech. Tabulka č. 7 zachycuje procentuální podíl tohoto ukazatele. Jihočeský kraj vykazuje nejmenší procento cizích zdrojů, a to 19%. Nejvíce cizích zdrojů využívají kraj Olomoucký a Jihomoravský.

Tabulka č. 7: Cizí zdroje, aktiva a jejich podíl v krajích České republiky v polovině roku 2012 (v tis. Kč)

Kraj/Ukazatel	Cizí zdroje (v tis. Kč)	Celková aktiva celkem (v tis. Kč.)	Podíl cizích aktiv (v %)
Jihočeský kraj	3,66	19,63	19%
Ústecký kraj	4,33	19,77	22%
Zlínský kraj	3,52	14,07	25%
Kraj Vysočina	4,25	15,81	27%
Plzeňský kraj	2,89	10,32	28%
Karlovarský kraj	8,08	26,50	30%
Královéhradecký kraj	4,91	13,33	37%
Pardubický kraj	5,99	15,23	39%
Středočeský kraj	5,67	12,25	46%
Liberecký kraj	5,97	12,42	48%
Moravskoslezský kraj	4,36	8,57	51%
Jihomoravský kraj	4,05	5,81	70%
Olomoucký kraj	8,92	10,27	87%

Zdroj: CZECHTOP100; VŠE Praha. Výsledky odborné studie MasterCard česká centra rozvoje, <http://www.czechtop100.cz>

Další příčinou zadluženosti krajských samospráv je také podfinancovaný stav zařízení, mluvíme především o nemocnicích, které krajské samosprávy převzaly s dluhy (Provazníková, 2015). Každý kraj, který se s takovými problémy potýká, se musel vypořádat jak s financováním a managementem rutinního chodu těchto zařízení, tak se zajištěním finančních prostředků na jejich oddlužení. V těchto případech se samozřejmě jednalo o velké finanční investice, které krajské samosprávy nemohly pokrýt svými příjmy, a v důsledku tohoto problému se museli zadlužit (Cogan, 2004).

4.1.3 Regulace zadluženosti

V 90. letech se dynamika růstu zadluženosti krajských samospráv začala vyvíjet nežádoucím směrem. Nebezpečně se zvyšovala, a proto byl vládou navrhnut způsob, jak jej regulovat. Již v roce 1997 se objevily snahy o rychlou a úspěšnou regulaci. Další snaha přišla v roce 2001, kdy nabyt účinnosti zákon č. 450/2001 Sb., kterým byly novelizovány zákony o obcích, krajích, o hlavním městě Praze a další zákony. V tomto se vyskytla tato opatření:

- **emisní komunálních obligací schvaluje vláda,**
- uzavření smlouvy o přijetí úvěru nebo půjčky za zahraničí schvaluje vláda,

- stát **neručí za hospodaření a závazky obce**, pokud tento závazek nepřevzme stát smluvně,
- obec **nesmí svým majetkem ručit za závazky** fyzických a právnických osob, jejichž není zřizovatelem,
- obec nesmí přijmout úvěr, pokud její dluhová služba **přesahuje 15%** vlastního rozpočtu minulého roku.

Následně byla v roce 2002 tato pravidla Zákonem č. 231/2002 Sb. zrušena (Kraj Jihomoravský, 2016).

O dva roky později byl zaveden ukazatel dluhové služby. Vyjadřuje se jako podíl dluhové služby a dluhové základny. Jeho velikost původně neměla překračovat 15%, ale v roce 2004 byla hranice zvýšena na 30% z důvodu nesplnitelnosti tohoto kritéria. Poměří se ke skutečnému objemu dluhové základny za uplynulý kalendářní rok.

Obsah dluhové služby se definuje takto:

- zaplacené úroky (položka 5141 rozpočtové skladby),
- uhrazené splátky vydaných dluhopisů (položky 8xx2 rozpočtové skladby),
- splátky jistin (položky 8xx4 rozpočtové skladby),
- splátky leasingu (položka 5178 rozpočtové skladby).

Dluhová základna se skládá z:

- skutečně dosažené daňové příjmy v 1. třídě a nedaňové příjmy v třídě 2. za daný kalendářní rok, plus dotace souhrnného finančního vztahu (položky 4112 a 4212 rozpočtové skladby)

Pro výpočet dluhové služby slouží tato tabulka, viz Cíl a metodika práce na str. 11 této práce.

Tabulka č. 1

Číslo řádku	Název položky	Odkaz na Stav k 31. 12. .... rozpočtovou Skladbu
1	daňové příjmy (po konsolidaci)	třída 1
2	nedaňové příjmy (po konsolidaci)	třída 2
3	přijaté dotace – finanční vztah	položka 4112 + 4212
4	dluhová základna	ř. 1 + ř. 2 + ř. 3
5	Úroky	Zaplacené úroky
6	splátky jistin a dluhopisů	položky 8xx2 a 8xx4
7	splátky leasingu	položka 5178
8	dluhová služba	ř. 5 + ř. 6 + ř. 7
9	UKAZATEL DLUHOVÉ SLUŽBY	ř. 8 děleno ř. 4

Zdroj: Česká národní banka, 2004

Každé obci a každému kraji v České republice je vypočítán ukazatel dluhové služby Ministerstvem financí. Pokud je u určité obce či kraje výše ukazatele dluhové služby vyšší než 30%, MF oznámí dopisem ministra financí s tím, že by daná obec či kraj měly přijmout určitá opatření, aby se to další rok neopakovalo a ukazatel dluhové služby znovu nepřekročily. Vysoká pozornost je kladena hlavně na obce či města, která hodnotu 30% překračují opakovaně.

Následovně MF požádá dotčené obce a kraje, aby do lhůty 3 měsíců zdůvodnily překročení dluhové služby a neprodleně oznámily MF, jaká nová opatření budou přijata. Dále je po obci či kraji požadováno předložení Zprávy o výsledcích přezkoumání hospodaření za příslušný kalendářní rok a stanoviska zastupitelstva k této zprávě a rozpočtový výhled.

Ministerstvo financí přezkoumá a vyhodnotí vyžádané podklady. Následně zváží všechny skutečnosti, které vedly k překročení dané hranice. Přitom budou dále brány do úvahy:

- celková zadluženost obce nebo kraje,
- celková zadluženost obce nebo kraje v přepočtu na 1 obyvatele,
- daňová výtěžnost vztažená na 1 obyvatele obce nebo kraje,
- trend zadluženosti v minulých letech,
- velikost obce nebo kraje,
- celková finanční situace obce nebo kraje (ČNB, 2016).

4.2 Analýza zadluženosti vybraných krajů

První vybraný Plzeňský kraj vyniká svým hospodařením a oproti ostatním krajům se umísťuje na koncových příčkách týkající se dluhu krajských samospráv. Řadí se mezi nejméně zadlužené kraje v České republice. Svůj dluh si udržuje stále na nule.

Druhý vybraný Ústecký kraj se potýká s vyšší zadlužeností než první vybraný kraj. V Ústeckém kraji se dluh vyšplhal do výše 2,677 mld. Kč a stále se nijak rapidně nesnižuje. Příčinou je vysoká a strukturální nezaměstnanost, silná závislost na exportu, reálná hrozba dalšího prohlubování strukturálních problémů v ekonomické sféře kraje.

4.2.1 Plzeňský kraj

4.2.1.1 Charakteristika a hospodaření Plzeňského kraje

Tento kraj se nachází na jihozápadě Čech. Sousedí s Karlovarským krajem, společné hranice má také s krajem Ústeckým. Na severovýchodě hraničí se Středočeským krajem a na jihovýchodě s krajem Jihočeským. Avšak nejdelší společné hranice má Plzeňský kraj na jihozápadě s německou spolkovou zemí Bavorsko.

Plzeňský kraj je třetím největším krajem v České republice. Počet obyvatel se rok od roku zvyšuje, přesný počet (uveden Českým statistickým úřadem, rok 2015) byl vyčíslen na 577 538 obyvatel. Téměř 30 % obyvatel žije v Plzni a další více než pětina obyvatel je soustředěna do 13 měst s více než 5 tisíci obyvateli. Na město Plzeň navazují drobné vesnice, které tvoří 4/5 rozlohy kraje. Sedm okresů kraje (Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov) představuje územní celky

výrazně se odlišující krajinným charakterem, počtem i skladbou obyvatelstva, ekonomickým potenciálem, velikostí i hustotou osídlení. Hustota zalidnění je po Jihočeském kraji druhá nejnižší v zemi.

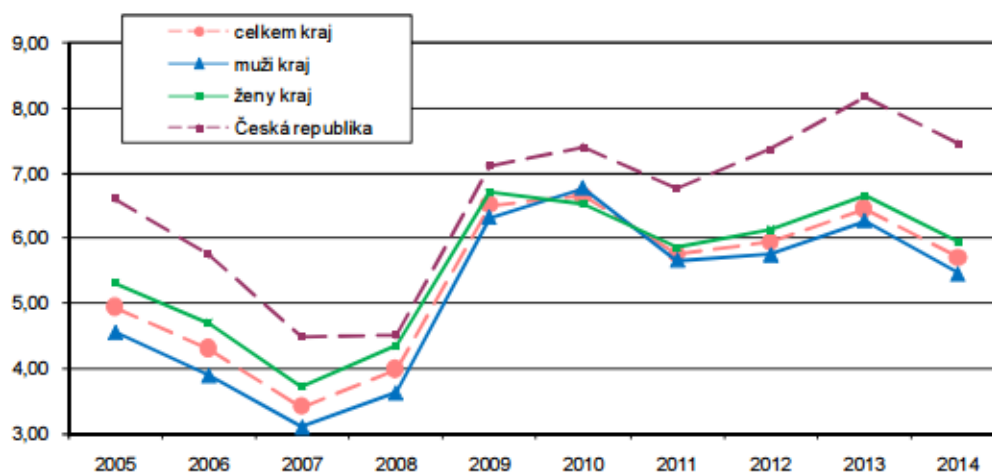
Silniční síť v Plzeňském kraji je tvořena 5 131 km silnic, z toho 418 km pokrývají silnice I. třídy, 1 494 km silnice II. třídy a 3 110 km silnice III. třídy. Dálnice se v Plzeňském kraji rozkládají v délce 109 km, z toho nejvíce v okrese Tachov (45 km), dále pak v okresech Rokycany (26 km) a Plzeň-sever (19 km). Provozní délka železničních tratí činila k 31. 12. 2014 v Plzeňském kraji 706 km.

Z ekonomického hlediska se Plzeňský kraj řadí mezi ekonomicky rozvinuté kraje. Podíl se na tvorbě hrubého domácího produktu České republiky z 5,5% a zároveň v podílu tvorby HDP na obyvatele se umístil mezi kraji na páté místo. To vše je zapříčiněno vysokou ekonomickou výkonností města Plzně, která z téměř 2/3 celkového DHP Plzeňského kraje vytváří právě město Plzeň.

V tomto kraji působí více než jedna významná firma z oblasti strojírenství (např. Škoda, TS Plzeň), z výroby a exportu alkoholických nápojů (např. Pivovar Prazdroj, Bohemia Sekt Starý Plzenec), energetiky (Plzeňská teplárenská, Plzeňská energetika). Dalšími důležitými průmyslovými podniky, které ovlivňují ekonomiku kraje, jsou: DIOSS Nýřany a.s. orientující se na výrobky z plechů a trubek, Okula Nýrsko a.s. zaměřená především na zpracování plastických hmot a LASSELSBERGER, s.r.o. reprezentující keramický průmysl.

Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti dosáhla v roce 2014 hodnoty 5,1 %, z toho u mužů 3,7 % a u žen 6,8 %. Na grafu č. 1 je patrné, že podíl nezaměstnaných osob byl na svém minimu v roce 2007. Následující roky se zvyšoval a své dosavadní nejvyšší hranice docílil v roce 2013.

Graf. 2: Podíl nezaměstnaných osob v Plzeňském kraji a ČR v letech 2005-2014

Zdroj: Český statistický úřad, regionální statistiky Plzeňského kraje pro rok 2014, s. 22

V roce 2014 bylo v Plzeňském kraji 4 927 volných míst, na 1 volné pracovní místo připadlo přibližně 5 uchazečů. Mezi jednotlivými okresy Plzeňského kraje byla zjištěna nejlepší situace v okrese Domažlice, kdy na jedno volné pracovní místo připadlo 2,9 uchazečů,

Ve zdravotnictví zabezpečuje péči v kraji síť 11 nemocnic s 3 268 lůžky. V tomto kraji se také nachází 272 mateřských škol, 220 základních škol, 15 gymnázií a 44 oborů odborného vzdělání na středních školách bez nástavbového studia. Vysokoškolské vzdělání nabízí Západočeská univerzita, která se skládá z devíti fakult (pedagogické, filozofické, právnické, elektrotechnické, aplikovaných věd, strojní, ekonomické, zdravotnických studií a designu a umění Ladislava Sutnara) a Lékařská fakulta v Plzni, která spadá Univerzitu Karlovu v Praze.

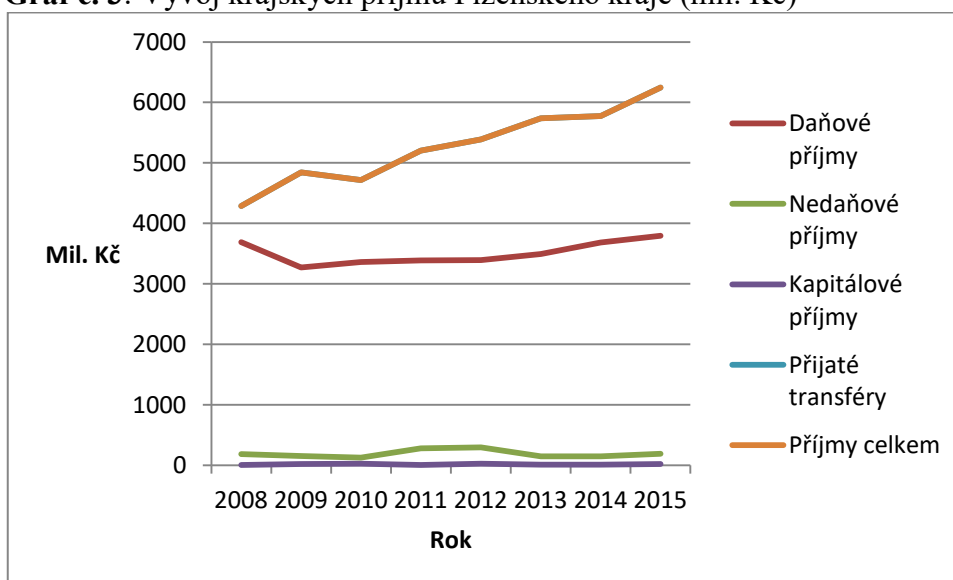
Podle výše objemů finančních prostředků do oblasti infrastruktury, zdravotnictví, kultury a školství je zřejmé, že snaha Plzeňského kraje na zajištění rovnoměrného rozvoje celého regionu, je postupem času úspěšná. Kraj je ale stále limitován svými příjmy, proto věnuje velkou pozornost sestavování svého rozpočtu, podle kterého hospodáří. V tabulce č. 8 a grafu č. 3 jsou krajské příjmy rozděleny podle rozpočtové skladby. Je patrné, že největším zdrojem jsou z přijatých transferů, které jsou tvořené neinvestičními dotacemi ze státního rozpočtu. Druhou největší příjmovou položku Plzeňského kraje tvoří daňové příjmy, tedy příjmy daňových poplatníků.

Tabulka č. 8: Vývoj příjmů Plzeňského kraje (mil. Kč)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Daňové příjmy	3687,77	3268,01	3360,19	3384,12	3392,58	3490,46	3682,67	3792,05
Nedaňové příjmy	180,28	151,24	121,95	280,39	294,08	145,03	148,05	188,27
Kapitálové příjmy	4,11	18,40	21,38	5,01	26,60	6,33	9,30	16,72
Přijaté transfery	4287,63	4840,22	4717,05	5203,00	5386,95	5735,27	5775,31	6243,72
Příjmy celkem	4287,63	4840,22	4717,05	5203,00	5386,95	5735,27	5775,31	6243,72

Zdroj: Závěrečné účty Plzeňského kraje v období 2008-2015

Graf č. 3: Vývoj krajských příjmů Plzeňského kraje (mil. Kč)

Zdroj: Závěrečné účty Plzeňského kraje v období 2008-2015

Výdaje kraje mají stejnou taktéž rostoucí tendenci jako jeho příjmy. V tabulce č. 9 je poukázáno na skladbu výdajů Plzeňského kraje. Běžné výdaje tvoří v průměru 86% celkových výdajů. Kapitálové výdaje tvoří v průměru 13% celkového kapitálu a Plzeňský kraj se tedy řadí ke krajům s největším podílem těchto výdajů.

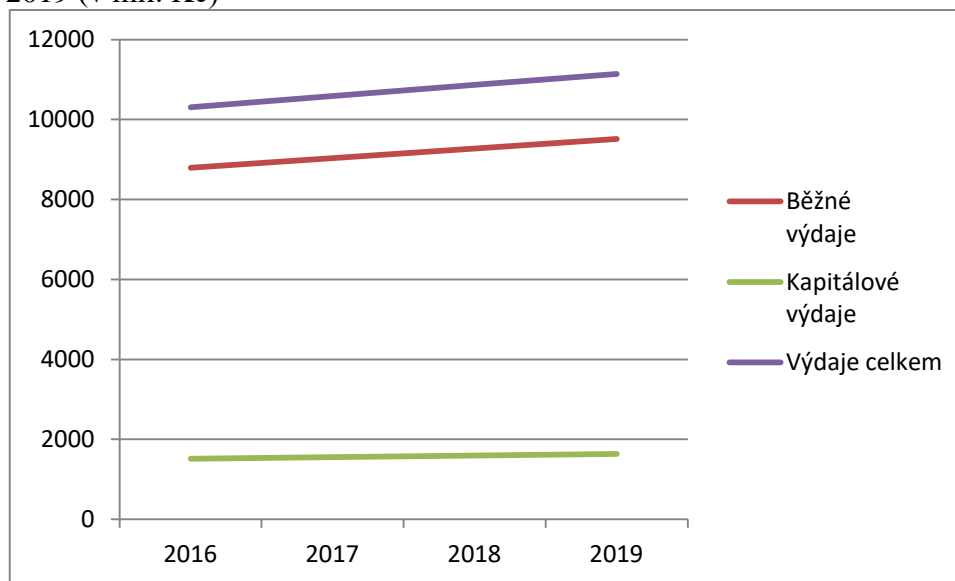
Tabulka č. 9: Vývoj výdajů Plzeňského kraje (mil. Kč)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Běžné výdaje	6758,384	7263,157	7360,793	7521,882	8104,008	7831,604	8179,668	8694,579
Kapitálové výdaje	1173,215	1053,392	1387,862	1325,914	1434,975	1829,6	1355,927	1208,82
Výdaje celkem	7931,599	8316,549	8748,655	8847,796	9538,982	9661,204	9535,595	9903,399

Zdroj: Závěrečné účty Plzeňského kraje v období 2008-2015

Na grafu č. 4 lze pozorovat budoucí vývoj příjmů Plzeňského kraje v dalších 4 letech. Celkové výdaje by měly mít stejnou tendenci narůstat jako běžné výdaje. Kapitálové výdaje by měly také narůstat, jen ne v takové rychlosti jako výdaje běžné. Lze tedy předpokládat, že narůstající tendence výdajů bude mít za následek větší potřebu finančních zdrojů.

Graf č. 4: Neověřený predikovaný odhad vývoje výdajů Plzeňského kraje v období 2016-2019 (v mil. Kč)

Zdroj: Závěrečné účty Plzeňského kraje v období 2008-2015

Vývoj výdajů Plzeňského kraje v letech 2012 až 2015 také zachycuje následující tabulka č. 10. Za toto sledované období se celkové výdaje stále střídavě snižují a zvyšují. Nejvyšší výdaje jsou pro rok 2015, a tedy 9 903 398,84 Kč. Naopak nejnižší byly předešlý rok 2014, o 2,8% než v roce 2015.

Tabulka č. 10: Podíl běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích pro Plzeňský kraj v letech 2012-2015

Rok	Běžné výdaje (v tis. Kč)	Kapitálové výdaje (v tis. Kč)	Výdaje celkem (v tis. Kč)	Navýšení (snížení) oproti předchozímu roku (v %)
2012	8 104 007,47	1 434 974,77	9 538 982,24	107,21%
2013	7 831 603,63	1 829 599,96	9 661 203,59	101,28%
2014	8 179 667,86	1 355 926,67	9 535 594,52	98,70%
2015	8 694 578,70	1 208 820,14	9 903 398,84	103,86%

Zdroj: Závěrečný účet Plzeňského kraje za rok 2015, s. 12

Nejvyšší výdaj je směřován do všeobecné veřejné správy a služeb. V těsném závěsu jsou na druhém místě služby pro obyvatelstvo neboli terciální sféra, do které můžeme řadit např. školství, zdravotnictví, sociální péče, cestovní ruch aj. Třetí největší podíl zastává průmyslová a ostatní odvětví hospodářství. Toto odvětví je velmi podstatné a nenahraditelné. Průmyslové výrobky využívá člověk k práci, v domácnosti i ve volném čase. Nejmenší výdaj je směřován na bezpečnost a právní ochranu.

Rozpočet Plzeňského kraje na rok 2015 byl schválen usnesením Zastupitelstva Plzeňského kraje č. 662/14 dne 8. prosince 2014 jako přebytkový. Během roku 2015 bylo provedeno celkem 311 rozpočtových opatření, kterými byl objem příjmů navýšen na 10 308 596,19 Kč a objem výdajů na 10 231 849,85 Kč.

Na tabulce č. 11 je vidět, že celkové příjmy Plzeňského kraje za 2015 se liší se skutečností o 625 432,72 Kč.

Tabulka č. 11: Bilance plnění příjmů a výdajů Plzeňského kraje za rok 2015 (v tis. Kč)

	Skutečnost k 31. 12. 2014	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutečnost k 31. 12. 2015	% k upravenému rozpočtu	plnění
Třída 1 – daňové příjmy (vč. Správních poplatků)	3 682 674,00	3 711 620,00	3 720 499,94	3 792 055,82	101,92%	
Třída 2 – Nedaňové příjmy	148 058,95	37 765,00	159 382,04	188 271,74	118,13%	
Třída 3 – Kapitálové příjmy	9 300,00	3 000,00	3 160,12	16 720,99	529,13%	
Třída 4 – Přijaté dotace	5 775 310,22	1 299 469,00	6 425 554,09	6 243 727,43	97,17%	
Příjmy celkem	9 615 343,17	5 051 854,00	10 308 596,16	10 240 775,98	99,34%	
Třída 5 – Běžné výdaje	8 179 667,86	3 366 482,00	8 841 600,30	8 694 578,70	98,34%	
Třída 6 – Kapitálové výdaje	– 1 355 926,66	1 463 262,00	1 390 249,55	1 208 820,14	86,95%	
Výdaje celkem	9 535 594,52	4 829 744,00	10 231 849,85	9 903 398,84	96,79%	
Saldo příjmy – výdaje po konsolidaci	79 748,65	222 110,00	76 746,34	337 337,14		
Financování +/-	-79 748,65	-222 110,00	-76 746,34	-337 377,14		

Zdroj: Závěrečná účet Plzeňského kraje za rok 2014 str. 3

Kraj po celou dobu své existence hospodaří stabilně. I když byly některé roky rozpočet schodkový, vždy se dokázal vzniklý deficit zafinancovat. Vzniklý deficit je většinou hradil z přebytků z minulých let.

4.2.1.2 Zadluženost Plzeňského kraje

Stejně jako ostatní kraje na začátku svého vzniku se Plzeňský kraj také potýkal s nedostatkem svých příjmů. Kraj tyto příjmy potřeboval hlavně na rekonstrukci a modernizaci silnic II. a III. třídy a nemocnic, které na ně stát převedl ve špatném stavu. Z tohoto důvodu kraj začal využívat cizích návratných zdrojů. Také se nabízela šance využít peněz z EU, kterou si Plzeňský kraj nenechal ujít.

Kraj v průběhu svého fungování přijal úvěr až v roce 2013, který schválilo zastupitelstvo PK usnesením č. 257/13 uzavření úvěrové smlouvy na čerpání úvěru do výše 500 000 tis. Kč, pro případ překlenutí krátkodobého výpadku likvidity. Smlouva byla uzavřena s Raiffeisenbank a. s. a v průběhu roku 2015. Kraj nečerpal žádné prostředky

revolvingového úvěru. Tento úvěr směřoval na vybrané investiční akce zdravotnických zařízení a silničního hospodářství.

Další úvěr poskytnutý Československou obchodní bankou, a. s. byl schválen v roce 2014. Byl určen na předfinancování projektů silničních staveb jednotlivých výzev vyhlášených Regionální radou regionu soudržnosti Jihozápad v rámci Regionálního operačního programu NUTS II Jihozápad. Od listopadu 2014, kdy se začal investiční úvěr čerpat, se do konce roku 2014 vyčerpalo na plánované akce 165 171,75 Kč. V roce 2015 bylo vyčerpáno 441 509,48 Kč a celková částka vyčerpaného úvěru 606 681,23 tis. Kč, které byla použita na předfinancování projektů EU a tato částka byla k 31. 10. 2015 splacena. Do dalšího roku tak vstoupil Plzeňský kraj bez neuhrazených cizích zdrojů. Na úrocích z investičního úvěru bylo čerpáno 1 438,17 Kč.

Tabulka č. 12 zobrazuje dluhovou službu Plzeňského kraje. Dluhová služba, která nesmí překročit hranici 30%, je u Plzeňského kraje za poslední čtyři roky více jak přijatelná. V roce 2015 byl tento ukazatel vyčíslen na 3,8%. Tato skutečnost jen potvrzuje, že kraj si dokáže ze svých příjmů uhrazovat své dluhy a tím snižovat celkovou míru zadluženosti.

Tabulka č. 12: Dluhová služba Plzeňského kraje v roce 2015 (v tis. Kč)

Přijaté půjčené prostředky	Hrazené úroky	Uhrazené splátky jistin půjčených prostředků	Dluhová služba celkem	Dluhová služba celkem v %
80 000	39 000	80 000	80 039	2,3

Zdroj: Zdroj: Monitoring státní pokladny, 2016

Plzeňský kraj od konce roku 2015 nečerpá ani nesplácí žádné úvěry.

Ministerstvo financí přezkoumalo hospodaření Plzeňského kraje na základě zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů a v souladu se zákonem č. 420/2004 Sb., o přezkoumání hospodaření územních celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů. Konečný závěr zněl:

„Nebyly zjištěny chyby a nedostatky, s výjimkou napravených chyb a nedostatků v průběhu přezkoumání hospodaření (Závěrečný účet Plzeňského kraje, 2015).“

4.2.2 Ústecký kraj

4.2.2.1 Charakteristika a hospodaření Ústeckého kraje

Ústecký kraj leží na severozápadě Čech, v západní části Severočeského kraje. Tvoří státní hranice se Spolkovou republikou Německo a to se spolkovou zemí Sasko. Na severovýchodě sousedí Ústecký kraj s Libereckým krajem, na západě s krajem Karlovarským. Z malé části sousedí i s krajem Plzeňským a na jihovýchodě se Středočeským krajem.

V polovině roku 2016 měl Ústecký kraj 822 272 obyvatel, což jej řadí na páté místo v republice. Hustota obyvatel je razantně vyšší než udávaný celostátní průměr a je po Hlavní m městě Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji čtvrtou nejzaldněnější oblastí.

Ústecký kraj je rozdělen do sedmi okresů (Litoměřice, Louny, Most, Děčín, Teplice, Chomutov a Ústí nad Labem). Tyto okresy se dále člení na 354 obcí různých velikostí a rozloh, z toho je 59 obcí se statutem města.

Rozloha kraje je 5 335 km², což představuje 6,8 % rozlohy České republiky. V tomto kraji zaujímá necelých 52% zemědělská půda, lesy se rozkládají na více jak 30 % a vodní plochy na 2 % území.

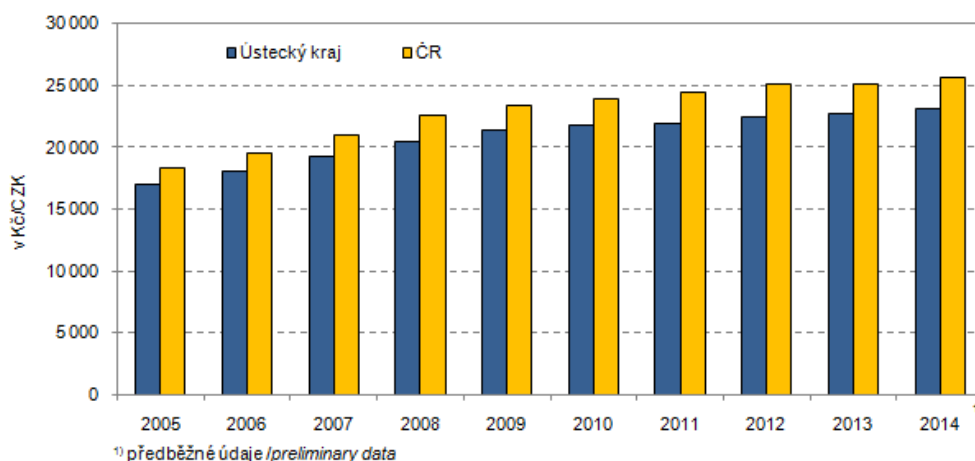
Ústecký kraj se podílí na tvorbě hrubého domácího produktu v České republice 6,0 %. V přepočtu na jednoho obyvatele dosahuje HDP 76,5 % republikového průměru a nachází se mezi kraji na třinácté pozici. Z největších zaměstnavatelů Ústeckého kraje můžeme vyzdvihnout firmu Krajská zdravotní, a.s., která zaměstnává necelých sedm tisíc zaměstnanců. Je to největší zdravotnické zařízení v kraji sdružující nemocnice v Děčíně, Masarykovu nemocnici v Ústí nad Labem, nemocnici Teplice, Most a Chomutov.

Ústecký kraj se mezi kraji České republiky vyznačuje výrazným hospodařením v oblasti těžkého průmyslu. Za zmínku stojí dva nejvýznamnější chemické závody (Setuza, Spolchemie), které se zaměřují na výrobu polymerů, vodíku, topných olejů, motorových paliv apod., Tato průmyslová činnost má velmi negativní dopady na kvalitu životního prostředí v tomto kraji. Silně rozvinutá těžba a neslavné prvenství v měrných emisích oxidu siřičitého a oxidů dusíků nenávratně poškodila tvář krajiny.

V Ústeckém kraji je zaměstnáno přibližně 366,5 tisíc, z nichž nejvíce je pracujících ve zpracovatelském průmyslu. V roce 2014 průměrná hrubá měsíční mzda dosáhla 23 072 Kč, oproti celorepublikovému průměru zaostala o 2 614 Kč, V Plzeňském kraji se rozdíl pohyboval o 1447 Kč méně. Ústecký kraj zůstal s touto hrubou měsíční mzdou na devátém místě.

Na grafu č. 5 jde vidět, že průměrná hrubá měsíční mzda se rok od roku zvyšuje.

Graf č. 5: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy (na přepočtené počty zaměstnanců) podle místa pracoviště

Zdroj: Český statistický úřad, 2014

V Ústeckém kraji je zajišťována základní zdravotnická péče pomocí ambulantních zařízení a lékáren. Nachází se zde také 21 nemocnic s 4 942 lůžky. Nejvýznamnějším a nejvytíženějším zdravotnickým zařízením v kraji je Krajská zdravotní, a.s., která sdružuje Nemocnice Děčín, Ústí nad Labem, Teplice, Most a Chomutov. Následnou a rehabilitační péči zajišťuje 12 odborných léčebných ústavů s 1 179 lůžky, z toho pro dlouhodobě nemocné je určeno 5 lůžek.

Doprava je zde velmi důležitá. Ústecký kraj má jednu významnou přednost, a to důležitou a hojně využívanou dopravní polohu danou vazbou na Evropskou Unii. Mezi teplickým a litoměřickým okresem prochází významná mezinárodní silniční trasa E 55 spojující sever a jih Evropy, která u Lovosic přechází v dálnici D 8.

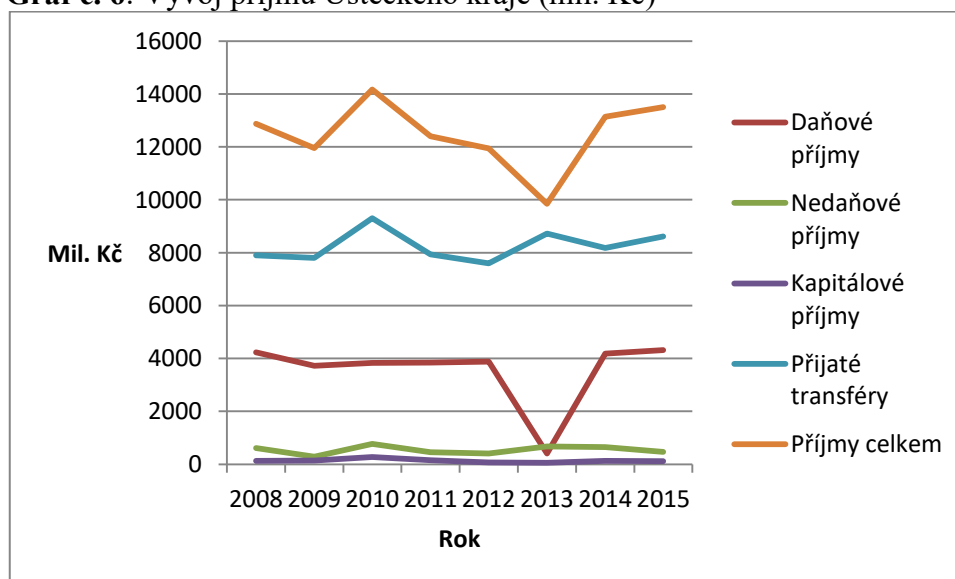
Z následující tabulky č. 13 a grafu č. 6 je patrný vývoj jednotlivých příjmů ústeckého kraje v letech 2008-2015. I v tomto kraje se také projevila novelizace zákona o rozpočtovém určení daní. Největším příjmem po toto sledované období jsou přijaté transfery, které tvoří v průměru 62% celkových příjmů. Daňové příjmy se zvýšil během roku o (5%) zejména z důvodu vyššího výběru sdílených daní především daně z přidané hodnoty (184 960 tis. Kč). Ve výdajové oblasti rozpočtu došlo v průběhu roku k navýšení. Nejmenším příjmem jsou kapitálové výdaje, které se každým rokem razantně měnily.

Tabulka č. 13: Vývoj příjmů Ústeckého kraje (mil. Kč)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Daňové příjmy	4228,91	3720,48	3827,58	3842,28	3873,43	410,889	4185,50	4318,82
Nedaňové příjmy	613,046	286,993	769,422	458,83	410,889	667,306	652,932	460,817
Kapitálové příjmy	129,526	143,876	275,963	156,90	63,3963	52,4991	124,340	117,150
Přijaté transfery	7896,89	7800,75	9297,40	7935,71	7592,17	8714,58	8176,68	8607,77
Příjmy celkem	12868,3	11952,1	14170,3	12393,7	11939,9	9845,28	13139,4	13504,5

Zdroj: Závěrečné účty Ústeckého kraje v období 2008-2015

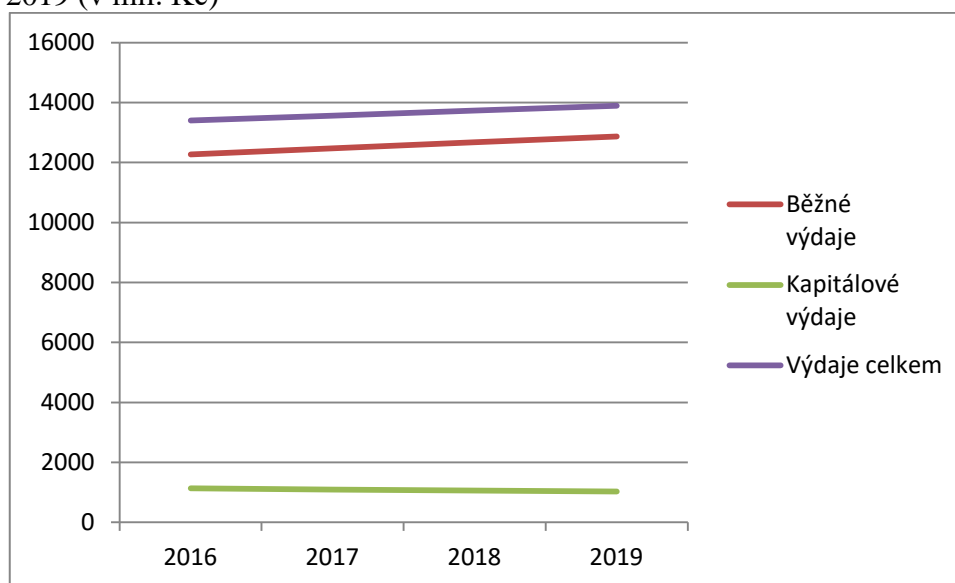
Graf č. 6: Vývoj příjmů Ústeckého kraje (mil. Kč)

Zdroj: Závěrečné účty Ústeckého kraje 2008-2015

Graf č. 7 znázorňuje neověřený predikovaný odhad vývoje příjmů Ústeckého kraje v příštích 4 letech. Je patrné, že běžné výdaje se by se měly zvyšovat na rozdíl od výdajů kapitálových, které by měly klesat. Celkové výdaje budou mít stejnou tendenci se zvyšovat jako běžné výdaje. Lze tedy předpokládat, že narůstající tendence výdajů bude mít za následek větší potřebu finančních zdrojů.

Graf č. 7: Neověřený predikovaný odhad vývoje výdajů Ústeckého kraje v období 2016-2019 (v mil. Kč)

Zdroj: Závěrečné účty Ústeckého kraje v období 2008-20

Celkové výdaje kraje jako výdaje ostatních krajů mají rostoucí i klesající tendenci. V tabulce č. 14 je viditelné, že převážná část výdajů tvoří výdaje běžné, které tvoří průměru 84% celkových příjmů. Oblast těchto výdajů tvoří převážně výdaje, které jsou použity k zajištění chodu úřadu a jím zřízených příspěvkových organizací v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury a správy a údržby silnic. Největší položkou běžných výdajů je oblast školství. Jejich výše je ovlivněna zejména účelovou provázaností přijatých dotací. V roce 2015 celkové výdaje dosáhly částky 13,4 mld. Kč. Nejhlavnějším důvodem bylo vyplacení mezd do oblasti školství. Další nákladnou oblast představovala doprava, na kterou dal kraj 20% celkových výdajů. A v neposlední řadě také zdravotnictví, do které se muselo investovat přibližně 10% celkových výdajů.

Tabulka č. 14: Vývoj výdajů Ústeckého kraje (mil. Kč)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Běžné výdaje	10341,15	10598,28	10676,54	11455,78	11281,1	12116,23	11500,26	12157,3
Kapitálové výdaje	2829,546	2852,846	2462,563	1724,283	1591,276	756,1238	1196,782	1327,143
Výdaje celkem	13170,69	13451,12	13139,11	13180,06	12872,38	12872,35	12697,04	13484,44

Zdroj: Zdroj: Závěrečné účty Ústeckého kraje v období 2008-2015

Sestavený rozpočet Ústeckého kraje v letech 2008-2015 byl vždy vyrovnaný. V příštích letech se však očekává, že krajský rozpočet bude sestavován spíše jako schodkový. Pokud ke krytí vzniklého deficitu nebudou Ústeckému kraji rezervy z minulých let, bude nucen zapojit i cizí zdroje.

V tabulce č. 15 jsou znázorněny skutečné výdaje za rok 2015, které činily 13 484 443 tis. Kč při upraveném rozpočtu 14 789 581 tis. Kč. Ve skutečnosti tedy došlo k nedočerpání výdajů o částku 1 305 138 tis. Kč, což představuje plnění na 91,18 %.

Tabulka č. 15: Plnění výdajů Ústeckého kraje za rok 2015 (v tis. Kč)

Třída	Třída 5 – běžné výdaje	Třída 6 – kapitálové výdaje	Celkem
Schválený rozpočet na rok 2015	10 811 528	1 303 875	12 115 403
Upravený rozpočet k 31.12.2015	12 696 620	2 092 961	14 789 581
Skutečnost k 31.12.2015	12 157 300	1 327 143	13 484 443
Rozdíl	-539 320	-765 818	-1 305 138
% plnění	95,75%	63,41%	91,18%

Zdroj: Závěrečný účet Ústeckého kraje za rok 2015 st. 68

Rozpočet byl schválen usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 9/20Z/2014 ze dne 15. 12. 2015 jako schodkový v absolutní výši 12 115 403 Kč. Skládal se z běžných výdajů, které byly vyčísleny na 10 811 528 Kč a poté z výdajů kapitálových, a tedy 1 303 875 Kč. Schodek ve výši -198 785 Kč byl vyrovnán zapojením úvěrového rámce 2012 - 2015 na předfinancování evropských projektů, prostředků minulých let při

současném splácení úvěrů, úvěrového rámce a návratné finanční výpomoci ve výši -417 670 Kč.

Dále pak zastupitelstvo Ústeckého kraje také vzalo na vědomí objem finančních prostředků z rozpočtu roku 2014 určených na spolufinancování programů nebo projektů Evropské unie ve výši 307 513 Kč. Necelých 60% schváleného rozpočtu zastupitelstvem Ústeckého kraje bylo kryto účelově vázanými dotacemi v objemu 7 422 027 Kč, z toho hlavně dotacemi z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na přímé náklady na vzdělávání škol a školských zařízení zřizovaných krajem, obcemi a škol soukromých v celkové výši 6 709 940 Kč.

V rámci transferů z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky došlo k razantnímu nárůstu dotačních příjmů o 181 069 Kč. Tyto transfery jsou určeny zejména na přímé náklady na vzdělávání a zvýšení platů ve školství (123 324 Kč) a o transfery z Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky ve výši 126 389 Kč zejména na financování činnosti zřízených příspěvkových organizací sociálních věcí podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (79 185 Kč).

4.2.2.2 Zadluženost Ústeckého kraje

Ústecký kraj díky příznivému vývoji hospodaření nemusel až do roku 2010 čerpat žádné úvěry, půjčky nebo návratní finanční výpomoci. Nebyl tak nucen se zadlužovat.

Ústecký kraj v rámci zejména Regionálního operačního programu realizuje rekonstrukce silnic II. a III. tříd a rekonstrukce objektů příspěvkových organizací z oblasti školství a sociálních věcí. Profinancování projektů v současné době není možné jinak. Vedení kraje považuje realizaci těchto projektů za strategickou pro rozvoj kraje - jde zejména o revitalizaci infrastruktury a služeb a zhodnocování krajského majetku (např. spolufinancování ROP – vlastní podíl 7,5%, státní 7,5%, evropský 85%).

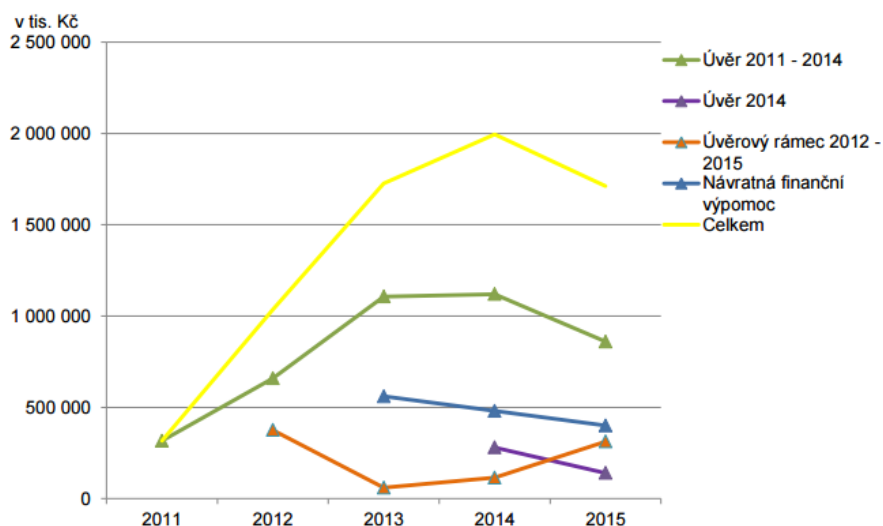
Zastupitelstvem Ústeckého kraje byla dne 29. 6. 2011 usnesením č. 20/24Z/2011 schválena smlouva o poskytnutí úvěru pro Ústecký kraj ve výši 1 200 000 tis. Kč se splácením jistiny od r. 2014 do r. 2016 ve výši 80 000 Kč ročně a dále 137 144 Kč ročně až do 31. 12. 2023. Úvěr byl použit na úhradu výdajů (financování i refinancování) na odstranění povodňových škod, odstranění havarijních stavů, spolufinancování Regionálního operačního programu Severozápad (ROP SZ) a na investiční potřeby. V roce

2016 byla schválena mimořádná splátka, a to ve výši 69 321 Kč, čímž se předpokládá snížení úroků o cca 3 000 Kč a zkrácení doby splatnosti do 31. 3. 2022.

V průběhu roku 2014 navýšil Ústecký kraj finanční podpory poskytované z rozpočtu ústeckého kraje včetně peněžních fondů ze schválené částky 151 008 Kč na 289 956 Kč. V průběhu celého roku 2014 byly také vypláceny finanční podpory v celkové částce 182 855 Kč. Z poskytnutých prostředků bylo příjemci skutečně vyčerpáno 181 300 Kč a zbývající částka byla navracena zpět do krajského rozpočtu. Z toho bylo z rozpočtu Ústeckého kraje mimo fondy poskytnuto 94 267 Kč a skutečně vyčerpáno 94 251 Kč tj. 99,98%. V rámci peněžních fondů byly poskytnuty finanční podpory ve výši 88 588 Kč, příjemci skutečně vyčerpali 87 049 Kč tj. 98,26%. Finanční prostředky, které se za rok 2014 v rámci peněžních fondů a některých dalších dotačních programů nevyčerpaly, budou použity v následujících letech na podporu dalších projektů po splnění podmínek jednotlivých programů.

Na grafu č. 8 je znázornění vývoj zadluženosti a je tu zde viditelné, že zadluženost byla nejvyšší v roce 2014. V tomto roce byl vyčerpán úvěr, který sloužil pro finanční potřeby tohoto kraje. K 31. 12. 2015 činil nesplacený zůstatek úvěru 140 000 Kč.

Graf č. 8: Přehled stavu zadluženosti k 31. 12. dle úvěrů a návratné finanční výpomoci v letech 2011 - 2015

Zdroj: závěrečný účet Ústeckého kraje za rok 2015 str. 208

Zastupitelstvem Ústeckého kraje byla dne 29. 6. 2011 usnesením č. 20/24Z/2011 schválena smlouva o poskytnutí úvěru pro Ústecký kraj ve výši 1 200 000 Kč se splácením jistiny od r. 2014 do r. 2016 ve výši 80 000 Kč ročně a dále 137 144 Kč ročně až do 31. 12. 2023. Detailní přehled čerpání a splácení je vyobrazeno v tabulce č. 16.

Tabulka č. 16: Přehled čerpání a splácení cizích zdrojů Ústeckého kraje za od roku 2011 do 2015

Název úvěru	Celková výše úvěru	Čerpání za rok 2015	Stav k 31. 12. 2015			
			Čerpání celkem	Splátka celkem	Úroky celkem	Zůstatek ke splácení
Celkem	2 947 625	375 523	3 189 317	-1 476 937	41 923	1 712 380
Úvěr 2011-2014	1 200 000	0	1 200 000	-340 000	32 876	860 000
Úvěr 2014	350 000	0	350 000	-210 000	1 131	140 000
Úvěrový rámec 2012-2015	800 000	375 523	1 041 692	-729 312	7 916	312 380
Návratná finanční výpomoc	597 625	0	597 625	-197 625	0	400 000

Zdroj: Závěrečný účet Ústeckého kraje za rok 2015, s. 217

Důvodem narůstajícího dluhu je momentálně čerpání úvěrového rámce na předfinancování projektů spolufinancovaných z EU. Nejde o klasickou formu zadlužení, kdy jistina je splácena z vlastních zdrojů kraje, ale splácí se z dotace ze státního rozpočtu ve výši státního a evropského podílu realizovaných projektů, a tedy není zatěžován rozpočet Ústeckého kraje v následujících letech. Vlastní podíl kraje na projektech je hrazen z vlastních prostředků.

Ústecký kraj navýšil v průběhu roku 2015 finanční podpory poskytované z rozpočtu Ústeckého kraje včetně peněžních fondů ze schválené částky 174 368 Kč na 354 314 Kč. Nedočerpané finanční prostředky v rámci peněžních fondů a některých dalších dotačních programů budou použity v následujících letech na podporu dalších projektů po splnění podmínek jednotlivých programů. Ústecký kraj plánuje opět využití cizích zdrojů.

Tabulka č 17. zobrazuje dluhovou službu Plzeňského kraje. Tato služba nesmí překročit hranici 30%. Tento ukazatel je u Ústeckého kraje je za poslední čtyři roky pod hranicí přijatelnosti. V roce 2015 byl tento ukazatel vyčíslen na 2,3%. Tato hodnota je velmi nízká a ve srovnání se všemi kraji za poslední čtyři roky, dokonce nejmenší.

Tabulka č. 17: Dluhová služba Ústeckého kraje (v tis. Kč)

Přijaté půjčené prostředky	Hrazené úroky	Uhrazené splátky jistin půjčených prostředků	Dluhová služba celkem v tis.	Dluhová služba celkem v %
375 527	11 363	657 841	669 205	3,8

Zdroj: Monitoring státní pokladny, 2016

5. Shrnutí

Skladba příjmů a výdajů obou krajů je velice odlišná. Největší část však u obou krajů představují dotace, které jsou čerpány ze státního rozpočtu. Z vlastních příjmů to jsou daňové příjmy, které tvoří druhý největší obnos, a to v průměru 30-40%. Dotace jsou u vybraných krajů odlišné, jelikož jejich výše se odvíjí nejen na počtu obyvatel, ale také od počtu zařízení, které stát na kraje převedl.

V tabulkách č. 7 a č. 11 je patrné, že výše celkových příjmů Ústeckého kraje je o necelých 31% vyšší než u kraje Plzeňského. Je to zapříčiněno tím, že Ústecký kraj má o bez mála 250 000 tis. obyvatel více. Další důvod spočívá v tom, že se v tomto kraji nachází více státních zařízení spravovaných státem a okresními úřady.

Podíl běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích je u obou sledovaných krajů podobný. Lze si poté vytvořit obrázek, jak kraje byly schopny snižovat běžné výdaje na tolik, aby si poté mohly vytvořit prostor pro investování. Ústecký kraj má kapitálové výdaje nepatrně vyšší, ale v porovnání za sledované období je to vždy něco málo kolem 9% více, než v kraji Plzeňském.

Hospodaření je u vybraných krajů velice rozdílné. V posledních letech se Plzeňskému kraji dařilo, jelikož saldo rozpočtů bylo vždy kladné. V roce 2015 se přebytek tohoto kraje vyšplhal na 79 746,34 tis. Kč. Takový přebytek byl dosažen především vyššími daňovými příjmy, některými neplánovanými příjmy ROP a úsporou ve výdajích. To se nemůže říct o kraji Ústeckém. Jeho hospodaření stagnuje a to má za následek nízké saldo, jak oproti Plzeňskému kraji, tak i ostatním krajům. Ústecký kraj, jako jeden ze dvou sledovaných krajů, jako první začal využívat ke svému hospodaření i cizích zdrojů, jako jsou úvěry poskytnuté z tuzemských bank. Tím pádem je předpokladatelné, že čím dříve se kraj začne zadlužovat, tím se protahuje délka oddlužení.

Průměrná roční dluhová služba Ústeckého kraje, vypočtena podle ukazatelů dluhové služby, činí 2,3%. Tato hodnota nám ukazuje, jak Ústecký kraj spotřebovává minimální výši svých příjmů na splácení svých dluhů. Tato skutečnost jen potvrzuje, že kraj si nedokáže ze svých příjmů uhrazovat své dluhy a tím snižovat celkovou míru zadluženosti. Naopak průměrná hodnota roční dluhové služby kraje Plzeňského je přijatelná, a to 3,8%.

6. Závěr

Od roku 2002 zahájily krajské samosprávy svou činnosti a existují necelých 15 let. Za tuto dobu lze jejich hospodaření označit spíše za opatrné. Krajské samosprávy musí ze svých omezených prostředků uhradit povinnosti uložené zákonem, ale také se snaží investovat do dalšího rozvoje kraje. Nedostatek vlastních příjmů vede krajské samosprávy k tomu, že nejsou schopny pokrýt náklady svých často dosti finančně náročných záměrů a přistupují k deficitnímu hospodaření.

Jedna ze zásadních příčin zadluženosti krajských samospráv je zapříčiněna převodem zařízení (např. nemocnice, školy) a převodem silnic II. a III. třídy do správy krajů. Tyto zařízení jsou mnohdy ve špatném technickém stavu a tím pádem jsou krajské samosprávy nuceny si vypůjčit na jejich rekonstrukci nebo případné oddlužení.

Další zásadní příčinou zadluženosti krajských samospráv byl vstup ČR do EU. Před vstupem do EU si krajské samosprávy všechny své projekty hradily ze svých zdrojů. Teď mohou poprosit EU o určitý finanční obnos na částečné financování daného projektu. Tyto prostředky jsou však krajským samosprávám proplaceny až po dokončení projektu. Kraje si tedy musí nejdříve půjčit a opět se jim naskytá možnost využít cizí finanční výpomoci.

Výše zmíněné příčiny se projeví u obou sledovaných krajů. Hlavním důvodem zadlužování u těchto krajů bylo investování do oblasti dopravní infrastruktury, zdravotnictví a školství. Stav, v jakém převedl stát na kraje jednotlivá zařízení, ovlivnil výši zadlužení těchto krajů. Každý kraj tak měl jinou potřebu a samozřejmě také jinou možnost investovat na další rozvoj svých zařízení nebo rekonstrukci silnic. Mezi nejméně zadlužené kraje se řadí kraj Plzeňský, který za rok 2016 vykázal nulový dluh. Ústecký kraj v porovnání s prvním vybraným krajem vykazuje každoroční nárůst zadluženosti.

Závěrem lze říci, že podle dosavadního rostoucího trendu zadluženosti krajských samospráv je možné předpokládat, že v průběhu dalších let zadluženost. Příčinou mohou být také dlouhodobé dopady ekonomické krize, kdy dochází k tzv. „rozevírání nůžek“, která se projevuje rozdíl mezi klesajícími daňovými výnosy a stoupajícími výdaji.

Na základě výše zmíněného autor práce věří, že cíle, které si ve své bakalářské práci vytyčil, splnil. V bakalářské práci byla provedena nejen analýza zadluženosti krajských samospráv ČR a objasnění příčin, které k ní vedly, ale také podrobná analýza hospodaření a zadluženosti vybraných krajů, Plzeňského a Ústeckého.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura:

Cogan, Rudolf, 2004. *Krajské zřízení*. Praha: Aspi. ISBN 80-7357-041-6.

HINDLS, Richard, 2007. *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing. ISBN 978-80-86946-43-6.

KOUDELKA, Zdeněk, 2003. *Průvodce územní samosprávou: po 1.1.2003 : včetně úplného znění obecního a krajského zřízení*. Praha: Linde. ISBN 80-7201-403-X.

MARKOVÁ, Hana, 2003. *Daňové zákony: úplná znění platná k 1.10.2003 : Hana Marková*. 9. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-0727-6.

PEKOVÁ, Jitka, 1995. *Finance územní samosprávy - územní aspekty veřejných financí*. Praha: Victoria Publishing. ISBN 80-7187-024-2.

PEKOVÁ, Jitka, 2011. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-614-1.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2004. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5608-0.

Internetové zdroje:

APPL, Filip, 2010. Kraje dluží 18 miliard. Města a obce ještě daleko víc. In: *Krajské noviny*. [on line]. Leden 2010. 20 s. [citované 2016-07-10]. Dostupné z: http://www.krajskenoviny.cz/vydani/KN_01_10_vydani.pdf

Český statistický úřad. [on line]. Aktualizováno 20.08.2016. [citované 2016-08-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

Český statistický úřad. *Statistická ročenka Plzeňského kraje – 2015*. [on line]. Aktualizováno 21.07.2016 [citované 2016-08-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-plzenskeho-kraje-2015>

Česká národní banka. [on line]. [citované 2016-07-01]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/dluhova_sluzba/index.html?cnb_css=true

Dluhová služba, 2004. [on line]. [citované 2004-09-10]. Dostupné z: http://www.praha.eu/public/4d/25/11/471064_62687_UDS_2005.doc

HAJDUCH, Ondřej, 2011. *Geografický web. Česká republika*. [on line]. 15.02.2011.[citované 2016-07-22]. Dostupné z: <http://geo.hajduch.net/cesko/regiony>

Ministerstvo financí České republiky, 2016. [on line]. [citované 2016-10-05]. Dostupné z : <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2015/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-26255>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2016. [on line]. [citované 2016-10-22]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/v-novem-roce-nove-rozdeleni-dani-pro-obce.aspx>

Regulace zadluženosti obcí a krajů pomocí dluhové služby. [on line]. [citované 2016-10-22]. Dostupné z: http://www.kr-jihomoravsky.cz/archiv/linux/metodicke_listy/oe/Dluhova_sluzbaregulace%20zadluzenosti_obci_a_kraju.htm

Zákon č. 250/2000 Sb. *Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů*. [on line] [cit. 2016-07-15] Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil
HDP	Hrubý domácí produkt
ROP	Regionální operační programy
MSMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

Seznam tabulek, grafů a schémat

Tabulka č. 1: Výpočet dluhové služby (v tis. Kč)

Tabulka č. 2: Vývoj příjmů krajů ČR (v mil. Kč)

Tabulka č. 3: Indexní analýza příjmů krajů (v mld. Kč)

Tabulka č. 4: Vývoj výdajů krajů a salda (v tis. Kč)

Tabulka č. 5: Indexní analýza výdajů krajů (v mil. Kč)

Tabulka č. 6 Souhrnné údaje a indexní analýza zadluženosti krajů v ČR v letech 2004-2015 (v mld. Kč)

Tabulka č. 7: Cizí zdroje, aktiva a jejich podíl v krajích České republiky v polovině roku 2012

Tabulka č. 8: Vývoj příjmů Plzeňského kraje (mil. Kč)

Tabulka č. 9: Vývoj výdajů Plzeňského kraje (mil. Kč)

Tabulka č. 10: Podíl běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích pro Plzeňský kraj v letech 2012-2015

Tabulka č. 11: Bilance plnění příjmů a výdajů Plzeňského kraje za rok 2015 (v tis. Kč)

Tabulka č. 12: Dluhová služba Plzeňského kraje v roce 2015 (v tis. Kč)

Tabulka č. 13: Vývoj příjmů Ústeckého kraje (mil. Kč)

Tabulka č. 14: Vývoj výdajů Ústeckého kraje (mil. Kč)

Tabulka č. 15: Plnění výdajů Ústeckého kraje za rok 2015 (v tis. Kč)

Tabulka č. 16: Přehled čerpání a splácení cizích zdrojů Ústeckého kraje za od roku 2011 do 2015

Tabulka č. 17: Dluhová služba Ústeckého kraje (v tis. Kč)

Graf. 1: Vývoj příjmů krajů (v tis. Kč)

Graf č. 2: Podíl nezaměstnaných osob v Plzeňském kraji a ČR v letech 2005-2014

Graf č. 3: Vývoj příjmů Ústeckého kraje (v mil. Kč)

Graf č. 4: Neověřený predikovaný odhad vývoje výdajů Plzeňského kraje v období 2016-2019 (v mil. Kč)

Graf č. 5: Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy (na přepočtené počty zaměstnanců) podle místa pracoviště

Graf č. 6: Vývoj příjmů Ústeckého kraje (v mil. Kč)

Graf č. 7: Neověřený predikovaný odhad výdajů Ústeckého kraje v období 2016-2019 (v mil. Kč)

Graf č. 9: Přehled stavu zadluženosti k 31. 12. dle úvěrů a návratné finanční výpomoci v letech 2011 - 2015

Schéma č. 1: Fáze rozpočtového procesu